

ATT VARA ELLER HUR VARA
– DET ÄR FRÅGAN?

utvärdering av samordningsförbundet östersund

*Marianne Westring Nordh
Ingela Bergström
Jonna Nordh Börresson*

2008:2

ATT VARA ELLER HUR VARA – DET ÄR FRÅGAN?

UTVÄRDERING AV SAMORDNINGSFÖRBUNDET ÖSTERSUND

*MARIANNE WESTRING NORDH
INGELA BERGSTRÖM
JONNA NORDH BÖRRESSON*

UTVÄRDERINGSRAPPORT FRÅN FOU JÄMT

Rapport nr 2008:2 i FoU Jämts rapportserie

Att vara eller hur vara – det är frågan? - utvärdering av samordningsförbundet östersund

Marianne Westring Nordh, Ingela Bergström och Jonna Nordh Börresson
© Författarna och samordningsförbundet Östersund
ISSN 1651-7253

SAMMANFATTNING

Den 1 januari 2004 trädde lagstiftningen om Finansiell samordning i kraft (SFS 2003:1210). Lagstiftningen innebar en möjlighet till frivillig permanent samverkan mellan försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommuner och landsting för att finna nya vägar för samverkan och samarbete över de ordinarie huvudmännens gränser. Syftet är att hjälpa individer som behöver samlade rehabiliteringsinsatser för att förkorta deras sjukskrivning och/eller annan frånvaro från arbetsmarknaden. Målsättningen är att individens behov av offentlig försörjning ska minska genom en tidig och gemensam planering mellan berörda aktörer och samordningen förväntas leda till mindre kostnader för berörda myndigheter/organisationer och samhället.

Ett problem för samordningsförbundet är att parterna som är valda i förbundets styrelse har svårigheter att koppla ifrån sin roll som företrädare för den egna hemmaorganisationen. Det leder till att många diskussioner under uppbyggnaden av samordningsförbundet strandar i att styrelsemedlemmarna faller tillbaka i försäkringskassans, arbetsförmedlingens, socialtjänstens och/eller landstingets egna lagar och regelverk. I stället för att se och diskutera möjligheter fastnar de i olika hinderfaktorer som egentligen inte borde finnas. Den omfattande administrationen och revisorernas nedslag har ytterligare medfört att det har varit svårt för alla involverade att fokusera på de olika insatsernas innehåll och resultat. Det är oklart vem som har haft ansvar för vad.

Det kan också konstateras att samordnarna har en väldigt ensam roll i sina respektive förbund och har inga egentliga direktiv eller kontinuerlig dialog med styrelsen. Deras roll som koordinator och därmed den person som har en överblick på Samordningsförbundets olika funktioner tas inte till nytta i utvecklandet av Samordningsförbundet på det sätt som det skulle kunna.

När projekt i samordningsförbundets regi avslutats finns det en risk att deltagarnas rehabiliterings- och förändringsprocess bromsas upp av samma myndigheter som ingår som parter i Samverkansförbunden om inte erfarenheter från projekten förs in i ordinarie organisation. Den kunskap som där växer fram bör istället få en naturlig återkoppling och bidra till att samordningsarbete i ordinarie verksamheter utvecklas i en positiv och kreativ riktning.

Är den organisering som finns idag den bästa för det fortsatta arbetet i Samordningsförbundet Östersund?

INNEHÅLL

Bakgrund	9
Utvärderingsuppdraget	10
Metod och datainsamling	11
Samordningsförbundet FINSAM Östersunds organisering	13
<i>Styrelsen</i>	14
<i>Lokala chefsgruppen</i>	14
Att finnas på nya arenor kräver ett genuint engagemang	15
Att bli sedd och att få dela erfarenheter skapar möjligheter	18
<i>Referensgruppen</i>	21
Samordnaren	23
<i>Det är inte lätt att arbeta för något som ingen egentligen vill ha</i>	24
Sammanfattning och reflektioner på vägen	27
Målgrupp och verksamhet	29
<i>Vill bli sedd och tagen på allvar</i>	30
Passiv mottagare istället för aktiv deltagare.....	32
<i>Förlängt och reviderat projekt</i>	34
Att våga ta steg ut i livet	35
Analys och slutsatser av höstens Empowermentgrupp.....	37
<i>DISA grupper</i>	39
<i>Fokusanalysen</i>	42
Sammanfattning och avslutande diskussion	43
Referenser	45

BAKGRUND

Från 1990 talet och framåt har behovet av och därav kravet på politisk och finansiell samordning varit i fokus på olika sätt. Varierade former av försöksverksamheter för att finna nya former för samordning har prövats. Några exempel är *Frivillig samverkan* (FRISAM) och *Finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård samt socialtjänst* SOCSAM. Dessa samverkansformer likväl som andra, oftast i projektform, har visat på en ökad möjlighet att samordna verksamheter och bättre nyttja de personella resurser man haft. Däremot har idéer som växt fram ur dessa samverkansformer ofta strandat på att det inte har funnits någon klar eller jämlik finansiering för verksamheterna (Fridolf 2004 s.33-43).

Den 1 januari 2004 trädde lagstiftningen om Finansiell samordning i kraft (SFS 2003:1210). Lagstiftningen innebar en möjlighet till frivillig permanent samverkan mellan försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommuner och landsting. Den finansiella fördelningen mellan parterna var beslutad och fastlagd i Lag (2004:793), att fördelades med hälften av medlen från försäkringskassan (innefattar även arbetsförmedlingens del) och 25 procent vardera från medverkande landsting och kommun/er. Omfattningen på försäkringskassans medel, som av regeringen var satt till 5 procent av medel avsedda för att täcka kostnader för sjukpenning, blir på detta sätt styrande för de övriga parterna. Samordningsförbundet är en egen juridisk person och utgör därmed en egen organisationsform som skall upprätta årsredovisning enligt lagen om kommunal redovisning, 1997:614, i tillämpliga delar. Årsredovisningen ska överlämnas till förbundets medlemmar och granskas av revisorer som är utsedda av respektive huvudmän.

Syftet med den nu lagstadgade finansiell samordning är att underlätta processen att återställa eller öka enskilda individers funktions- och arbetsförmåga. Målsättningen är att individens behov av offentlig försörjning ska minska. En tidig och gemensam planering mellan berörda aktörer förväntas leda till mindre kostnader för berörda myndigheter/organisationer och samhället.

Målgruppen för finansiella samordningen blir därmed personer i förvärvsaktiv ålder, som har behov av offentligt stöd som enskilda myndigheter har svårt att tillgodose var för sig. Målgruppen har ofta en kombination av medicinska, psykiska, sociala och/eller arbetsmarknadsrelaterade problem. Individer med behov av samordning skall på detta sätt få tillgång till samlade rehabiliteringsinsatser, i så tidigt skede som möjligt, för att förkorta deras sjukskrivning och/eller annan frånvaro från arbetslivet.

UTVÄRDERINGSUPPDRAGET

Vid en läns gemensam konferens i maj månad 2006 framkom det önskemål om en mer processinriktad utvärdering av de respektive samordningsförbunden och de projekt som de är med och initierar. Detta uppdrag gick till FoU Jämt och i den fortsatta dialog som FoU Jämt hade med representanter från ifrågakvarande Samordningsförbundet enades deltagarna i att utvärderingens utgångspunkter skulle omfatta dels Samordningsförbundets egen organisering och dels brukarnas perspektiv på de insatser som de involveras i.

När det gäller Samordningsförbundets egen organisering har fokus i utvärderingen legat på att beskriva de organisatoriska strukturerna och framarbetandet av samverkansformer mellan parterna. Utvärderingen kommer att fokusera huruvida dessa arbetssätt/styrformer har varit möjliggörande eller hindrande i uppbyggandet av Samordningsförbundet i Östersund och dess gemensamt finansierade insatser.

Den andra delen i utvärderingen belyser de projekt som finansierats av Samordningsförbundet i Östersund och då i första hand utifrån målgruppernas upplevelser och erfarenheter. Utvärderingen beskriver även huruvida individerna har förflyttats närmare arbetsmarknaden under processens gång.

Återrapportering av iakttagelser och fokusgruppsmaterial kring dessa båda punkter har skett kontinuerligt vid styrelsemöten, lokala chefs-, och referensgruppen samt med aktuell målgrupp. En mer generell och övergripande återrapportering skedde i samband med en läns gemensam utbildningskonferens i september månad 2007.

METOD OCH DATAINSAMLING

Denna utvärdering utgår från ett interaktivt förhållningssätt som i sig innebär en kontinuerlig återkoppling och dialog kring de studerade fenomenen. Den interaktiva ansatsen vill på detta sätt bidra till att teori och praktik möts och via den gemensamma dialogen kunna bidra till utveckling inom båda områden.¹

För att få en bild av hur Samordningsförbundet Östersund har organiserat sig har av förbundet producerade dokument som förbundsordning, verksamhetsplan och verksamhetsberättelse med ekonomisk rapport studerats. Revisorernas årliga berättelser med eventuella anmärkningar har granskats. Detta material tillsammans med kontinuerligt *deltagande observationer* vid Samordningsförbundet Östersunds olika möten, genomförd fokusanalys med styrelsen tillsammans med lokala chefsgruppen, samt individuella intervju ligger till grund för utvärderingens första uppdragspunkt.

När det gäller punkt två i utvärderingen, målgruppens upplevelser av den insats som de medverkar i, har större delen av tiden riktats till målgruppen kvinnor med psykisk ohälsa i Torvalla. Här har utvärderingen i första hand utgått ifrån det material som inhämtats i samband med två fokusanalyser och deltagarbaserade observationer i samband med gruppens ordinarie träffar. Den ena fokusanalysen genomfördes under våren och den andra under hösten. Dessa fokusanalyser följdes upp med fokusgrupper där gruppens eget material återfördes och låg till grund för en fortsatt dialog i gruppen. Denna dialog spelades in för att undertecknad skulle ha möjlighet att återvända till materialet för en djupare förståelse av de samband som tagits upp under fokusanalystillfällena och fokusgrupperna.

Den kvalitativa metoden fokusanalys bygger på en strukturerad individuell redovisning av tänkta möjligheter och hinder kring det valda temat, i detta fall Samordningsförbundet Östersunds uppbyggnad och samverkansprojekt, med en påföljande gruppdialog. Fokusanalyserna genomförs på så sätt att deltagarna skriver ner sina upplevelser om det de har värderat som viktigt för dem i förhållande till Samordningsförbundets verksamhet eller till den insats som de medverkar i. Dessa upplevelser värderas i nästa steg som positiva/möjliggörande eller negativa/hindrande på skalor från 1 till 6. Därefter tar individerna ställning till i vilken grad de själva upplever sig ha möjlighet att påverka den faktor som de tagit upp. Metodens olika moment förväntas bidra till att skapa en bild av hur individer i gruppen plus den sammantagna gruppen uppfattar den specifika situation som de befinner sig i. Grundtanken i modellen bygger på att individer i en grupp kan inta helt olika förhållningssätt och agerande inför samma situation, samtidigt som de

¹ Aagard Nielsen & Svensson 2006

var för sig påverkar den totala gruppuppfattningen. Fördelen med att arbeta med gruppanalyser är att den enskilda individen inte pekas ut, samtidigt som de olika mötestillfällena bidrar till att skapa utrymme för ökad kunskap om gruppens ståndpunkter och vidare gemensam reflektion.² Utvärderarens roll och påverkan av teman kan minimeras såtillvida att det är individerna i gruppen som i första hand för dialogen utifrån de faktorer som de synliggjort i fokusanalysens individuella fas.

Metoden arbetades fram under 1970-talet i syfte att analysera soldaters upplevelser av krigssituationer och deras befäls förmåga att skapa tillit och trygghetskänsla i gruppen³. Detta kan jämföras med uppfattningar om hur Samordningsförbundets respektive parter organisationer med arbetsledare, förvaltningsledning och beslutande politiker bidrar till att skapa tillit och trygghetskänsla i samband med olika samverkansprojekts in- och genomförande. Metoden har vidareutvecklats i flera steg av olika parter.

Utöver detta har enskilda intervjuer med deltagarna genomförts. Omfattningen av de enskilda intervjuerna minskades ner på grund av den parallella delutvärdering av målgruppen som genomfördes av en forskare på uppdrag från Fir-e projektet. Då även projektledaren genomförde en egen kartläggning blev ”vår” målgrupp tredubbelt utsatt för olika former av utvärderingsmaterial. För att inte belasta målgruppen mer än nödvändigt valde vi därför att begränsa antalet enskilda intervjuer i vår utvärdering.

² Wibeck 2000, Westring Nordh & Eiman 2004, Westring Nordh 2007

³ Shalit 1973a, 1973b

SAMORDNINGSFÖRBUNDET FINSAM ÖSTERSUNDS

ORGANISERING

I december 2005 beslutades det om att starta ett kommunalt samordningsförbund omfattande Östersunds kommun. ”Förbundets ändamål är att inom Östersunds kommuns geografiska område svara för finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan förbundets medlemmar i syfte att underlätta och uppnå effektiv resursanvändning” (Verksamhetsplan 2006-dec 2007).

Förbundet organiserade sig i en beslutande styrelse och en beredande lokal chefsgrupp. Styrelsen bestod av representanter, ordinarie och ersättare, från de fyra parterna försäkringskassan, länsarbetsnämnd⁴, kommun och landsting. Alla parter utom länsarbetsnämnden representerades av politiska företrädare fram till årsskiftet 2006/2007. Den lokala chefsgruppen var och är beredande organ till styrelsen, där de även är adjungerade, vilket innebär att de finns med som dialogpartners vid styrelsemöten. De är däremot inte beslutsmässiga, utom i de fall då person från lokala chefsgruppen även är invald som styrelsemedlem.

I september 2006 anställdes en samordnare/koordinator för samordningsförbundet Östersund. Samordnarens anställning kom att ligga under Jämtlands läns landsting då styrelsen i samtal med revisorerna hade fått påpekat att samordningsförbundet inte kunde ha några egna anställda. Detta föranledde många och långa diskussioner med landstinget om anställningsformer och anställningsavtal. För samordningsförbundet i Östersund innebar detta anställningsförfarande extra overheadkostnader som utgick till den anställande parten Jämtlands läns landsting.

I samband med att samordnaren tillträdde sin tjänst i september 2006 tillskapade denne en referensgrupp som bestod av handläggande och/eller verkställande tjänstemän/kvinnor från de ingående parterna. Denna referensgrupp har haft till sin uppgift att komma med förslag på olika insatser som skulle kunna vara möjliga och behövliga i samordningsförbundets regi. De har haft en central roll då de har initierat, inventerat och bjudit in berörda målgrupper för information och deltagande i beslutade projekt.

Ytterligare möjligheter för individer eller verksamheter att få tillgång till Samordningsförbundet Östersunds ekonomiska stöd, har varit att ta kontakt med representanter för Samordningsförbundet och därigenom bli inbjuden till styrelsen för att presentera sin idé.

⁴ Från och med 2008 sker ett namnbyte till Arbetsförmedlingen

STYRELSEN

Styrelsen har bestått av fyra ordinarie ledamöter, en från vardera av parterna, samt deras ersättare. Styrelsens uppgifter har varit att besluta om mål och riktlinjer för Samordningsförbundets verksamheter där huvuduppdraget har varit att stödja samverkan mellan de fyra samverkansparterna.

Vidare skall styrelsen besluta om hur de ekonomiska medlen skall användas genom att finansiera insatser för individer i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser enligt förbundets ändamål. Slutligen skall de svara för uppföljning och utvärdering av beslutade åtgärder, upprätta budget samt årsredovisning som lämnas till vardera ingående part (allt enligt beslutade verksamhetsplaner). I samband med upprättande av budgetförslag skall styrelsen samråda med ingående parterns ägarrepresentanter. Detta för att lägga en grund till kommande politiska fullmäktigebeslut.

Styrelsen har sedan Samordningsförbundet bildades i december 2005 haft en igångsättningsprocess som fick ta ett omtag i samband med riksdags- och kommunalvalet 2006. I många kommuner resulterade detta års val i att det blev nya politiska majoriteter i landets kommuner och landstingsfullmäktige. Vilket i sig resulterade i personbyten i olika förtroendeuppdrag, däribland Samordningsförbundets styrelse. För Samordningsförbundet som ny organisation innebar det att flera av aktörerna kände sig förvirrade kring uppdraget under en längre period.

LOKALA CHEFSGRUPPEN

Lokala chefsgruppen har bestått av fem personer som var och en representerar de av parterna ingående organisationerna. Kommunen har här varit representerad av både individ- och familjeomsorgen och vård- och omsorgsförvaltningen. Lokala chefsgruppens uppgift har bestått i att bereda ärenden till styrelsens sammanträden. De skall föreslå lämpliga målgrupper för samordningsförbundets insatser och aktiviteter, vilket innebär att de vid behov skall ta fram kartläggningar och analyser kring tidigare projekt som riktats till tänkta målgrupper. Detta för att goda beslut skall kunna tas kring föreslagna projekt vid styrelsemöten. Lokala chefsgruppen skall följa upp genomförda aktiviteter och tillsammans med styrelsen finnas som stöd och dialogpartner till/för samordnaren i det fortsatta samverkans- och implementeringsarbetet.

ATT FINNAS PÅ NYA ARENOR KRÄVER ETT GENUINT ENGAGEMANG

Under den första delen av denna studie framstod det klart både på styrelsemöten och lokala chefsgruppsmöten att det fanns en stor ambivalens och osäkerhet i vad Samordningsförbundet egentligen var bra för och vad det skulle användas till. Flera av de medverkande parterna uttryckte att de redan samverkade i olika sammanhang och att Samordningsförbundet därmed egentligen inte hade någon ny funktion. Detta visade sig senare vara en sanning med modifikation. I ett skede bestämde lokala chefsgruppen och styrelsen att de skulle genomföra en inventering av de olika samverkansformer som de hade gemensamt. Uppdraget drog ut på tiden och slutade i att lokala chefsgruppen kunde konstatera att det förekom samverkan mellan parterna i olika sammanhang, men aldrig i den fulla konstellation som Samordningsförbundet Östersund innebär. Alltså att alla fyra parter gemensamt arbetar mot målet att ge människor som fallit emellan i systemen, samlat adekvat och i vissa fall alternativt stöd, för att komma tillbaka till ett aktivt liv där utbildning och/eller arbete blir en möjlighet igen. I och med att Samordningsförbundet Östersund är en egen juridisk person kan nya metoder prövas som inte skulle vara möjliga inom någon av parternas egna verksamheter var för sig. Tanken med Samordningsförbunden är just att kunna samla den gemensamma kompetensen hos de samlade professionerna och få bort stuprörstänk som bromsar istället för stödjer människor i sina läkeprocesser.

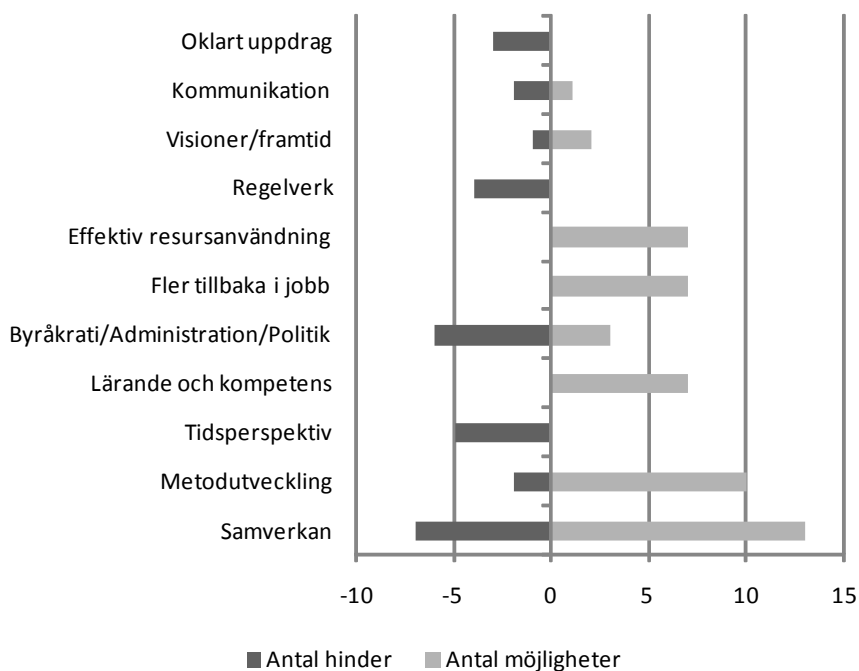
Den fortsatta processen i lokala chefsgruppen och styrelsen blev en strävan efter att skapa en förståelse för varandras organisationer. Både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har genomgått större organisationsförändringar under utvärderingstidens gång. Detta har inneburit stor osäkerhet över vad deras verksamheter skulle få för riktlinjer, om lagar och förordningar skulle förändras och om personal skulle bytas ut. Det har även funnits osäkerhet över hur finansieringen för Samordningsförbunden skulle prioriteras eller inte i regeringens proposition.

En annan faktor som påverkat kreativiteten i dessa grupper har varit den kritik som de fått från revisorerna. Den huvudsakliga kritiken bestod i att Samordningsförbundet Östersund inte kom igång med verksamheter tillräckligt snabbt. Detta är i sanning överensstämmande, men å andra sidan är det kanske relevant att verksamhet måste få ta tid att mogna fram i ett nytt förbund.

Det som kan konstateras är att de styrande i Samordningsförbundet Östersund inte har avsatt annan tid utöver den tid som de olika mötena omfattat för att prata sig samman om vilket uppdrag de tillsammans anser att de har. Mötena har till stora delar handlat om formalia och att finna målgrupper som det kan skapas gemensamma rehabiliterande insatser för. För detta har representanter från deras egna verksamheter varit inbjudna till styrelsemöten för att presentera olika förslag. I andra fall har det varit förslag som väckts av den tillsatta referensgruppen.

I den genomförda fokusanalysen deltog representanter både från styrelsens ordinarie ledamöter och adjungerade från lokala chefsgruppen. Av representanterna från lokala chefsgruppen var två även ordinarie styrelseledamöter. Representanten från försäkringskassan som deltog i fokusanalysen, var suppleant och hade endast deltagit vid ett tidigare styrelsemöte. Tre av de medverkande styrelsemedlemmarna hade varit aktiva i Samordningsförbundet sedan starten i december 2005, två i cirka ett år, ytterligare två hade varit med i ett halvår eller strax däröver och den senaste styrelseledamoten i endast två dagar.

FIGUR 1 ANTAL UPPLEVDA HINDER/MÖJLIGHETER INOM RESPEKTIVE TEMA HOS STYRELSEN OCH LOKALA CHEFSGRUPPEN

Det material som framträdde i samband med fokusanalysen har sorterats och rubricerats i elva teman. Av dessa är *Samverkan* och *Metodutveckling* de teman som är mest frekvent förekommande. När det gäller temat *Samverkan* pekar deltagarna på de ökade möjligheter som detta samarbete kan skapa inom organisationernas verksamheter på olika nivåer. Genom att samla de fyra parterna i gemensamma samverkansprojekt kommer deras gemensamma insatser de berörda målgrupperna bättre till godo. De ser samverkansarbetet i den egna styrelsen, lokala chefsgruppen, referensgruppen och andra nätverksbyggen som starkt möjliggörande för ordinarie parter personal att få möjligheter att arbeta på "nya arenor". Ett starkt hinder för samverkan som framhålls är bristen på engagemang och förankring

uppåt och nedåt i ”hemmaorganisationerna”. ”Förväntan på snabba resultat” är en hinderfaktor som framhålls. Det uttrycks en stor tilltro till att parterna i Samordningsförbundet skall kunna påverka ovanstående faktorer i positiv riktning. Upplevelsen av ett *Oklart uppdrag* förstärker dock detta tema negativt.

När det gäller temat *Metodutveckling* ligger tyngdpunkten på de möjliggörande faktorerna. Här lyfts de nya samverkansformerna fram som kreativitetsskapande och som ett gemensamt ansvarstagande för att nya samordnade vägar för rehabiliteringsinsatser skall hittas. Detta innebär enligt deltagarna ett ökat socialt skydd för de individer som omfattas av målgrupperna. Hinderfaktorn som här nämns är risken för att insatserna stannar i projektform och därmed inte fångas upp i ordinarie verksamhet. Möjligheterna att påverka ovanstående faktorer varierar. Det de är mest tveksamma till är just hur de skall kunna fånga upp kunskaper och erfarenheter från projekt och implementera dem in i ordinarie verksamheter.

Temat *Byråkrati/ Administration/ Politik* har en övervikt av markeringar på hindersidan. Hinderfaktorerna uttrycks som krånglig administration och organisering kring beredning och förarbeten till styrelsen. Det faktum att två av styrelsens medlemmar även sitter i lokala chefsgruppen ifrågasätts, då detta innebär att de ”sitter på dubbla stolar”. De ingående parternas olika *regelverk*, lagar och paragrafer framhålls som både otydliga och starkt hindrande i arbetet. Deltagarna ifrågasätter effektiviteten och återkoppling till operativ personal. Däremot uppfattas tillgången till gemensamma ekonomiska resurser som möjliggörande. När det gäller byte av styrelsemedlemmar i samband med valet 2006 finns det olika uppfattningar i gruppen om detta har varit möjliggörande eller hindrande. Under detta tema framkommer att det finns olika och otydliga uppfattningar om förutsättningarna för samordningsförbundets verksamhet. Här nämns till exempel att sådan verksamhet som bedrevs under SOCSAM inte är möjlig att genomföra i Samordningsförbundet. Här ställer jag som utvärderare mig undrande över varför goda idéer därifrån inte skulle kunna verkställas i Samordningsförbundets regi.

Temat *Lärande och kompetens* har genomgående höga markeringar som möjliggörande. Deltagarna anser att de får en ökad kompetens och ett personligt lärande om varandras verksamheters definitioner och inre förändringsprocesser. Detta anser de i sin tur leder till ökad förståelse för varandras verksamheter, vilket är positivt för den fortsatta samverkan. Däremot varierar styrelsens och lokala chefsgruppens uppfattning om deras egen möjlighet att återkoppla denna kunskap och kunskaper/erfarenheter från genomförda projekt tillbaka till den egna organisationen

I temat *Effektiv resursanvändning* tar de upp att samordning mellan de handläggande myndigheterna ger synergieffekter, som leder till ett mer effektivt nyttjande av de samlade resurserna och att brister i de olika systemen upptäcks. Möjligheterna till samordnade rehabiliteringsinsatser ökar i och med att ekonomiska resurser har styrts till gemensamma insatser som det beslutas om i samordningsförbundet.

Trots höga markeringar på möjliggörandevariabeln anser deltagarna att de har låga möjligheter att påverka faktorerna de nämnt.

Kommunikation som tema innehåller faktorer som vikten av återkoppling till de medverkande och finansierande myndigheterna och problemet med att nå ut med information om samordningsförbundets verksamhet. På samma sätt blir temat *Visioner/Framtid* vagt och frågande. Det finns en önskan om att skapa mål och delmål för verksamheten samtidigt som frågan om vilken roll samordningsförbundet skall ha i framtiden är oviss. Den önskan som uttrycks är att verksamheten skall bygga på ett holistiskt synsätt.

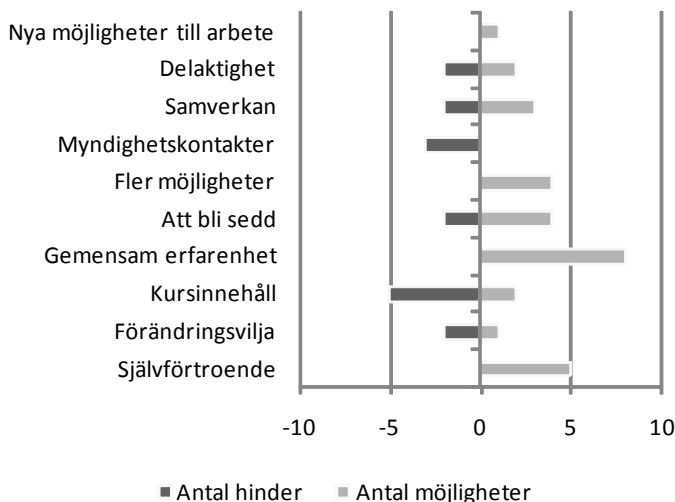
Fler tillbaka i jobb omfattar Samordningsförbundets möjlighet att fånga upp dem som ”hamnat mellan stolarna” eller befinner sig i ”gråzoner”. Rekryteringen av deltagare till olika projekt inriktade på specifika målgrupper hoppas styrelsen och lokala chefsgruppen skall leda till ökade möjligheter för de medverkande individerna, att kunna återgå till ett aktivt arbetsliv eller studier.

I det avslutande temat *Tidsperspektiv* beskriver deltagarna att samordningsförbundets startsträcka har varit lång och att det finns begränsade möjligheter att fokusera på uppdraget då det inte har avsatts tid för detta i deras ordinarie tjänster. Under detta tema återkommer även faktorer om det tidsödande förhållandet i sättet att organisera sig och komma fram till beslut i Samordningsförbundet Östersund.

ATT BLI SEDD OCH ATT FÅ DELA ERFARENHETER SKAPAR MÖJLIGHETER

När styrelsen och lokala chefsgruppen ombads att försöka se Samordningsförbundets verksamhet ur ett brukarperspektiv visade det sig att de över lag antog att brukarna inte kände till deras existens. Om de skulle ha hört talas om Samordningsförbundet innebar det troligtvis att de redan fanns i någon form av aktivitet som Samordningsförbundet stod bakom och då skulle det vara den verksamheten som symboliserade samordningsförbundet i sig.

FIGUR 2 ANTAL UPPLEVDA HINDER/MÖJLIGHETER INOM RESPEKTIVE TEMA HOS STYRELSEN OCH LOKALA CHEFSGRUPPEN UTIFRÅN ETT BRUKARPERSPEKTIV

De teman som i första hand kom i fokus här var *Kursinnehåll*, *Gemensam erfarenhet*, *Att bli sedd* och *Självförtroende*. När det gäller *Kursinnehåll* var styrelsens och lokala chefsgruppens tankar att deltagarna tyckte att det var jobbigt men bra. Det var en anspänning och en ökad stress i samband med att det ställdes högre krav på egen aktivitet, men i slutändan skulle detta leda till belöning för individen. Kursens innehåll skulle bidra till hopp om framtiden och visa på olika möjligheter till en återgång till arbetslivet.

Kursen/projektet i sig skulle leda till att deltagarna skulle få möjlighet till att utbyta *Gemensamma erfarenheter*. Bakom detta tema finns tankar om att de olika projekt som kommer att stödjas av Samordningsförbundet kommer att leda till att individers isolering kommer att brytas. Deltagarna kommer att möta andra människor med liknande problem som de själva, vilket leder till ett erfarenhetsutbyte och skapande av nya sociala kontakter. Under detta tema är både möjlighetsfaktorerna som tanken om deltagarnas egen möjlighet att påverka faktorerna höga.

Temat *Att bli sedd* tar upp tankar om att målgrupperna som kommer i fråga med största sannolikhet har upplevt att ingen har lyssnat på deras önskemål tidigare. Med de satsningar som samordningsförbundet kommer att ställa sig bakom kommer deltagarna att uppleva sig sedda och lyssnade på. En del kommer att känna sig provocerade av detta och ställa sig frågan; Varför fråga vad jag vill nu? På sikt kommer alla deltagare att känna att det är någon som bryr sig. De tidigare negativa erfarenheterna gör att hinderfaktorerna anges som höga, likväl som de nya metoderna som kan prövas bidrar till höga markeringar.

Dessa ovanstående teman tillsammans bidrar till att deltagarnas *Självförtroende* stärks. Faktorerna som framhålls är att deltagandet i insatser kommer att bidra till en personlig utveckling för deltagarna, delvis i igenkännandet hos/i andra, som i sig kan leda till att individerna upplever sig som mer värdefulla. Individerna får på detta sätt möjlighet att bygga upp sin självkänsla både tillsammans och på egen hand.

Nästa grupp med teman ur deltagarperspektiv blev *Fler möjligheter*, *Samverkan*, *Delaktighet* och *Nya möjligheter till arbete*. Temat *Fler möjligheter* pekar på samordningsförbundets möjligheter att skapa nya, fler och kompletterande rehabiliteringsinsatser som kan skapa möjliggörande processer hos individen. Samordningsförbundets målsättning med detta är att skapa förutsättningarna för att *Nya möjligheter till arbete* skall öppna sig för individerna som deltar. Styrelsen och lokala chefsgruppen tänker att detta är ett önskemål även hos deltagarna. Båda dessa teman har markerats som höga både i möjlighets- och påverkansperspektiv.

Temat *Samverkan* tar upp samordningsförbundets möjligheter att samverka kring insatser för individen. Här finns det tankar som spänner mellan deltagarnas förvirring när alla myndigheter agerar som en och risken för negativ kontroll, till lättningen hos individen när den inte behöver springa runt mellan myndigheterna för att få adekvat hjälp. Insatsen som deltagarna deltar i medför att de kan få det stöd och den hjälp som de behöver utan direkt myndighetskontakt. *Delaktighetstemat* rör mer deltagarnas egen aktivitet och deras upplevelse av att finnas i ett forum där det finns kontinuitet i träffarna, att det finns en tid att passa och ett sammanhang där man är saknad om man inte kommer. Samtidigt tror styrelsen och lokala chefsgruppen att deltagarna oroar sig för om de måste komma till alla träffarna. De tror att det finns en osäkerhet hos deltagarna för vilka konsekvenserna kan bli om de uteblir. Det sista temat *Myndighetskontakter* kan vara ett svar på denna oro. Styrelsens och lokala chefsgruppens uppfattning här är att deltagarna sedan tidigare upplever att avståndet mellan olika myndigheter och dem själva har varit och upplevs som stort. De kontakter som de haft med myndigheterna har upplevts som begränsande utifrån de olika verksamheternas regelverk och inte utgått från deras individuella behov.

REFERENSGRUPPEN

Referensgruppen i samordningsförbundet bildades och hade sin första träff i oktober 2006 och har därefter träffats en gång per månad med undantag för juli 2007. Referensgruppen leds av samordnaren och har bestått av handläggare från arbetsförmedling, försäkringskassa och kommunens socialtjänst. En läkare från utvald hälsocentral har deltagit. Alla dessa representanter har med olika omfattning, i sin yrkesroll, en direkt kontakt med personer från de olika målgrupper som kan komma i fråga. Från kommunens vård- och omsorgsförvaltning har en tjänstekvinna funnits med sporadiskt och då mer utifrån ett arbetsgivarperspektiv. Anledningen till detta är att ohälsotalet bland personalen inom denna förvaltning har varit/är högt. Referensgruppens uppgift har varit att ge synpunkter och idéer på lämpliga målgrupper och insatser för dessa. De bidrar med sin specifika kunskap om målgruppen och olika metoder som kan användas. De har deltagit aktivt, i varierande omfattning, i delar av beslutade rehabiliteringsinsatser, som exempelvis i form av flerpartssamtal.

Referensgruppen har under det dryga år som de existerat haft en del skiften av representanter i gruppen. Arbetsförmedlingen och socialtjänsten (IFO) har haft vardera två representanter. Försäkringskassan hade två representanter från början. Under året som gått har först en av dem slutat och ersatts och därefter slutade den andre som varit med från början, på grund av för stor arbetsbelastning. Under hösten 2007 har arbetsförmedlingen och socialtjänsten bytt ut vardera en av sina representanter. Landstingets medverkande distriktsläkare har funnits med från start och under hösten 2007 även ingått aktivt i delar av empowermentgruppens program. Detta återkommer vi till och utvidgar under beskrivningen av målgrupper.

Under den tid som referensgruppen funnits har de inventerat behov, bjudit in och medverkat till att en grupp med kvinnor ur målgruppen, *kvinnor med psykisk ohälsa 18-65 år i Tomalla*, startats upp i en förkortad version av Fir-e⁵ modellen. Fir-e modellen är framarbetad av människor som själva befunnit sig i liknande situation och den består av sammantaget åtta steg, från stöd och insikt till återgång till ett aktivt liv. Kraftpaketet som genomfördes under våren 2007 omfattade steg tre, fyra och fem i den framarbetade Fir-e modellen.

Innan sommaruppehållet 2007 beslutade referensgruppen att föreslå till samordningsförbundet att nästa målgrupp skulle vara *unga kvinnor med risk för eller med psykisk ohälsa skriven i Östersund*. Handläggarna hade inventerat behoven och funnit ett

⁵ Fir-e står för; Fokus på Individens Resurser/Empowerment och är ett nu avslutat partnerskap inom Equal som hade till syfte att främja förutsättningarna till arbete och nya möjligheter för alla.

antal unga kvinnor som kunde vara aktuella. Referensgruppen hade lagt mycket tid på att informera sig om olika sorters behandlingar/terapi/rehabiliteringsformer som fanns tillgängliga. De diskuterade även möjligheter att låta gruppen med unga kvinnor själv få ett stort inflytande över det program som skulle erbjudas dem, genom att bjuda in dem till en arbetsgrupp. Detta förslag lades dock ner i detta skede, då man ville komma igång med insatser så snabbt som möjligt. Det förslag som referensgruppen lade fram och styrelsen tog beslut om, var att personal från Ungdomsmottagningen skulle jobba med ovan nämnda målgrupp med tillägget unga kvinnor *i åldrarna 18-24 år som har kontakt med minst två av parterna i förbundet*. De skulle arbeta efter och även få bekostat utbildning i det sedan tidigare utvärderade programmet⁶, DISA (Depression in Swedish Adolescents). I juni 2007 togs beslut av styrelsen att dessa unga kvinnor skulle vara en ny målgrupp och att planerade projekt skulle finansieras av samordningsförbundet under hösten 2007 och med ytterligare 500 000 år 2008. De två kvinnor som skulle arbeta med grupperna fick utbildningsinsatser finansierade av samordningsförbundet vilket innebar att första gruppen kunde startas under hösten 2007.

Referensgruppens deltagare är alla mycket engagerade och vill nyttja samordningsförbundets resurser och möjligheter till att förbättra situationen för målgruppen/målgrupperna. De har dock upplevt det svårt att få sina kollegor ute i respektive organisation att vara lika engagerade. En orsak till detta tror de kan vara dålig kunskap om vad samordningsförbundet är för något. Referensgruppen pratade tidigt om att framställa ett informationsblad som de kunde dela ut på sina respektive arbetsplatser och att samordnaren skulle finnas tillgänglig för att komma ut och informera om samordningsförbundet för att förbättra situationen. Det har under hösten 2007 blivit aktuellt igen och förslag kommer att läggas till styrelsen för beslut.

Som grupp har referensgruppen fungerat mycket väl. De har haft många goda dialoger där de har informerat och tagit lärdom av varandras erfarenheter. De har hela tiden varit nyfikna på varandras organisationer och regelverk och haft viljan att lära sig det de behöver veta för att kunna göra det bästa för respektive målgrupp. De har hela vägen lyssnat på varandra och respekterat varandras åsikter. De har även stöttat distriktsläkaren i Torvalla i hennes nya utökade roll i Kraftpaketet.

⁶ Utvärderingen är genomförd via Karolinska institutet av Britt-Marie Treutiger 2006

SAMORDNAREN

Samordnarens roll skall enligt verksamhetsplan för Samordningsförbundet Östersund vara en koordinator som samordnar arbetet enligt förbundets anvisningar och styrelsens beslut. Från och med september 2006 finns en samordnare på 50 procent, anställd via Jämtlands läns landsting. På denna halvtid har samordnaren haft i uppdrag att först skaffa en uppfattning om vad ett samordningsförbund är och inom vilka ramar förbundets medel skulle kunna fördelas. Hon har sammankallat och deltagit vid de olika gruppernas träffar. Under året som gått har sekreterarfunktion vid styrelse, lokala chefsgrupps- och referensgruppsmöten tillkommit.

Samordnaren har byggt upp och hållit i referensgruppens möten sedan den bildades i oktober 2006. Hon har sett till att referensgruppen har fått ta del av information om många av de olika behandlings- och rehabiliteringsmetoder som funnits att erbjuda. Hon har på ett positivt sätt styrt upp diskussioner som har vandrat iväg från ämnet.

Samordnaren har aktivt arbetat för att få fram flera tänkbara målgrupper för samordningsförbundets insatser. Dessa har tagits emot, men sedan hamnat i långbänk då de vandrat fram och tillbaka mellan styrelsen och den lokala chefsgruppen. Det har varit frustrerande både för samordnaren och referensgruppen, då det ofta är de som har inventerat behov och kommit med förslag till olika insatser och eventuella målgrupper. Detta har i olika situationer påverkat samordnarens roll som kontakt mellan referensgruppen och lokala chefsgruppen på ett negativt sätt. Den osäkerhet och de tydligheter i ansvarsområden som påvisats här ovan, när det gäller styrelsen och den lokala chefsgruppen, har i många sammanhang påverkat samordnarens möjligheter att fungera fullt ut som koordinator.

Det har under 2007 pågått en diskussion om huruvida samordnarens tjänst skulle utökas till 100 procent. Denna diskussion pågick under utsträckt tid och medförde en stark osäkerhetsfaktor för samordnaren då denne under tiden fick besked om att den tjänst som hon hade på sin andra halvtid skulle upphöra. Skulle hon söka ny tjänst på heltid hos någon annan arbetsgivare eller skulle det lösa sig inom Samordningsförbundet Östersunds ramar. Den nuvarande lösningen är att samordnaren fortfarande har sin grundanställning hos Jämtlands läns landsting på 100 procent, men Samordningsförbundet köper 75 procent och individ- och familjeomsorgen i Östersunds kommun köper övriga 25 procent för olika uppdrag. På samordnartjänsten skall 25 procent av tiden avsättas för att inventera behov och möjliga insatser för unga missbrukare inom Östersunds kommun.

DET ÄR SVÅRT ATT ARBETA FÖR NÅGOT SOM INGEN EGTENLIGEN VILL HA

Upplevelsen hos samordnarna i länets olika Samordningsförbund är att de har stått väldigt ensamma i det lokala samordnande arbetet. För att skapa en arena för erfarenhetsutbyte, kreativitet, stöd och pågående dialog startade samordnarna ett läsnätverk där de har kunnat träffa varandra. Under genomförd utvärdering har mycket av deras dialog rört sig kring *administrativa rutiner*, där de arbetat och sökt enighet kring frågor som exempelvis dokumenthantering och där i första hand vad som ska arkiveras, hur protokoll ska utformas, och hur minnesanteckningar ska hanteras. Vid ett möte hösten 2006 skapade samordnarna tillsammans en mall för verksamhetsplan med struktur och rubriker. Innehållet under respektive rubrik i verksamhetsplanen skulle sedan fyllas i av respektive styrelse. Samordnarna konstaterade att det fanns för lite tid på själva styrelsemötena för kontinuerlig uppföljning och detta resulterade i att de själva fick/tog på sig uppdrag att skriva verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Tanken var att dessa skulle arbetas fram i dialog med styrelsemedlemmarna.

Det väcktes många frågor under denna första tid. De olika diskussionerna utgick och vände ofta tillbaka till grundläggande värderingsfrågor som;

- På vilken värdegrund vilar uppdraget? Om vi inte har klart för oss vilken värdegrund arbetet vilar på är det lätt att falla tillbaka i den vanliga myndighetsutövningen.
- Vad menar vi med samordning och samverkan?

Under hösten 2006 upplevdes arbetet rörigt, främst beroende på oklarheter kring vilka *politiker* som skulle sitta i styrelserna efter valet och signaler om att ingående *myndigheter skulle få ändrade riktlinjer*. Hur skulle Samordningsförbunden hantera de förändrade förutsättningarna hos exempelvis Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan? Arbetsförmedlingen kunde inte längre skriva några nya avtal, aktivitetsgarantin avslutades. Vad skulle nu hända med de inskrivna? Vilka insatser eller andra verktyg fanns nu till förfogande? Hur vet man att individer utan sjukpenninggrundande inkomst är aktuell hos två huvudmän och hur diskuterar man urval av individer utan samtycke? Hur många timmar kan en individ delta i en insats utan att förlora ersättning från försäkringskassan?

Det fanns även en övergripande osäkerhet kring hur den *nya lagstiftningen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser* skulle tolkas. Det uttalade var att individerna som skulle kunna komma i fråga för olika insatser måste vara aktuell hos minst två av huvudmännen. Innebar detta att man inte kunde arbeta förebyggande? Hur kan förbunden exempelvis köpa externa tjänster? Hur kan och får Samordningsförbundens medel användas? Exempelvis nämns att medlen får användas till ”resurs-

förstärkning” men vad innebär det? Vad kommer revisorerna att granska? Samordnarna ansåg att det finns en risk för att styrelserna blir rädda för att testa nya arbetssätt på grund av revisorernas anmärkningar. Samordnarna konstaterade att första året (2006) handlade mycket om budget, verksamhetsplaner samt att förstå och tolka lagstiftningen och diskutera vad samordningsförbunden kan och får göra.

Samordnarna såg att det fanns glapp i och mellan de medverkande parternas organisationer och Samordningsförbunden. Detta framkom med tydlighet då det blev frågan om att finna deltagare till olika projekt som aktualiserades. Det visade sig då att kommunikationen mellan handläggare, lokala chefsgrupper och styrelser var bristfällig. I samordningsförbunden efterfrågas nya idéer men hur ska idéer från verksamheterna fångas upp? Samordnarna ansåg att handläggarna ser såväl vilka insatser som brukarna behöver som behovet av samverkan, men att det är stora avstånd mellan handläggare och chefsnivåer i de medverkande organisationerna. Samordnarna ansåg att aktiviteter och insatser borde utarbetas och föreslås av handläggare och att Samordningsförbundens roll skulle vara att skapa möjligheter till mötesplatser och att främja samarbetet mellan handläggarna för att underlätta detta arbete.

Det tar tid att bygga samverkan och samordnarna påpekar att de medverkande myndigheterna måste anse att Samordningsförbunden är lika viktiga som de ordinarie verksamheterna och därmed skapa förutsättningar för de anställda att medverka i samverkansarbeten av olika slag. För att samverkan mellan myndigheterna ska fungera tror samordnarna att det krävs personliga möten och kontakter inom och mellan de medverkande organisationerna. Vid första mötet 2007 tog samordnarna upp problemet med att flertalet av dem som sitter i styrelser, lokala chefsgrupper eller referensgrupper inte har någon tid avsatt för arbetet i Samordningsförbunden. Det innebär med andra ord att de inte heller har någon avlastning i sina ordinarie verksamheten för uppdraget. Detta medför att de ständigt måste prioritera vad eller vilka uppdrag som är viktigast i stunden. Här har samordnarna upplevt att uppdraget i Samordningsförbundet många gånger fått stå tillbaka för ordinarie verksamhetsuppdrag.

Det tar även tid att få igång en kvalitativ rehabiliteringsprocess hos deltagarna. Samordnarna menar att det är viktigt att förstå att det tar många veckor bara att hjälpa de deltagande individerna till att ens våga tänka efter vad de själva vill. Samordnarna upplever att många handläggare är osäkra över vad regelverket tillåter. Förhållningssättet och aktiviteten hos handläggarna behöver förändras så att de följer individen under processens gång. Samordningsförbunden måste skapa förståelse hos parterna för den kunskap om förhållningssättets betydelse som de genomförda projekten har visat på. Detta kan då bli ett första steg i återförande-processen tillbaka in i ordinarie verksamheter.

Under början av år 2007 hade projekt och insatser kommit igång i nästan alla förbund. Trots det upplevdes arbetet lite trögt av olika orsaker. Projekten fungerade bra men ingen ville driva dem vidare efter projektavslut. De nyvalda politikerna började komma på plats i styrelser men några samordnare upplevde att de på sätt och vis fick ”börja om”, då de nya styrelsemedlemmarna inte var insatta i vad samordningsförbunden skulle verka för. Det har upplevts som att det ibland har funnits kommunikationsproblem mellan politiker och tjänstemän. De har haft svårt att förstå varandras förutsättningar och visioner. Samordnarna påpekar problemet med att styrelseledamöterna som ska företräda samordningsförbundet vid styrelsesammanträden ofta tänker och utgår från den egna partens organisation. Detta har Svensson (2007) uttryckt som att de har svårt att ta på ”FINSAM hatten”. Här menar samordnarna att det är viktigt att styrelsen ser till individens och samhällets bästa och inte utgår från att det är den egna organisationen som i första hand ska ”tjäna in de pengar” som de bidragit med.

Enligt samordnarna är arbetsförmedlingen och försäkringskassan hårt styrda av sina regelverk medan kommuner och landsting styrs av tillgång/brist på pengar. De olika myndigheterna fortsätter att jobba på i sina spår. De har svårt att gå utanför ramarna och insatser måste benämnas på rätt sätt för att passa in i regelverken. Samarbetet försvåras ytterligare av att försäkringskassan endast får vara med och diskutera ärenden som de är direkt inblandade i. Samordnarna undrade hur direktiven för samverkan ser ut i respektive myndighet. Kan de endast samverka inom sina regelverk? Detta leder till frågan om varför myndigheterna har gått in i förbunden. Det tycks som att det var enbart politiska beslut som rådde när det gällde att starta upp Samordningsförbunden, medan tjänstemännen inte alls vill delta. Även om samordnarna ser många problem med att få samordningsförbunden att fungera på ett bra sätt så menade de att förbunden har en styrka genom att de kan prioritera mindre grupper till skillnad från myndigheterna som måste jobba med alla grupper.

Under hösten började samordnarna även diskutera om det verkligen behövs ett samordningsförbund i varje kommun? De upplever att det var/är för mycket byråkrati och administration i respektive förbund på en sådan liten budget. Det skulle kunna finnas en ledningsgrupp för hela länet samt chefsgrupper och handläggargrupper i respektive kommun som får söka pengar hos länsförbundet för att genomföra insatser. Ett länsförbund skulle minska administrationen och kunna genomföra länsgemensamma insatser. Samordnarna ansåg att förbunden redan nu skulle kunna samverka genom att göra gemensamma kartläggningar i länet men då måste förbunden enas om vilka målgrupper som ska kartläggas. Vilka nuvarande kopplingar finns det mellan förbunden i respektive kommun och det befintliga länsförbundet?

Det är viktigt att handläggarna och de medverkande parterna kan se nyttan med Samordningsförbunden. För att nå ut med information om förbundens verksam-

het beslutade samordnarna att ta fram en gemensam informationsfolder samt en folder för respektive förbund. Gemensam webbplats ansågs också vara ett viktigt medel för att nå ut med information

Samordnarna anser att det är viktigt att följa vad som fungerar bra eller mindre bra i de projekt som är igång och efterfrågar ett eget utvärderingssystem. Vilka frågor är det som skall ställas? Till vem eller vilka skall frågorna ställas? Här anser samordnarna att det är viktigt att uppföljningarna/egenutvärderingarna visar processen som brukarna befinner sig i, för att skapa en förståelse för att de kanske inte kommit ut i arbete direkt efter avslutad insats.

Under den tid som Samordningsförbunden har funnits har samordnare deltagit i informationsdagar om SUS, aktiverat SUS som utvärderingsmetod, deltagit i nationella konferenser om Samordningsförbundens vara och hur vara. Samordnarna efterfrågar kontinuerlig kompetensutveckling, studiebesök och handledning.

SAMMANFATTNING OCH REFLEKTIONER PÅ VÄGEN

Det har varit viktigt både för lokala chefsgruppen och styrelsen att komma igång med aktiviteter riktade till olika målgrupper. Detta har accentuerats efter revisorernas anmärkningar om låg verksamhetsnivå. Det som blir tydligt under utvärderingens gång är de oklara skiljelinjerna mellan styrelsen och lokala chefsgruppens uppdrag. En orsak till detta kan vara att vissa individer finns som representant i båda grupperna. Styrelsen har svårt att komma till beslut om målgrupper. På något sätt så vill man ha svaren på insatsers värde innan de är prövade. Tanken med samordningsförbundens olika aktiviteter skall ju vara att finna nya vägar för samverkan och samarbete över de ordinarie huvudmännens gränser. Samordningsförbundet som egen juridisk person utan myndighetsutövning skall bidra till att öppna upp nya möjligheter till samlade och holistiska rehabiliteringsinsatser för människor som har ”fallit mellan stolarna” (SOU 2007:2).

Ytterligare ett problem som framstår som tydligt under vägens gång är att parterna som är valda i Samordningsförbundets styrelse har svårigheter att koppla ifrån sin roll som företrädare för den egna hemmaorganisationen. Det leder till att många diskussioner under uppbyggnaden av samordningsförbundet strandar i att styrelsemedlemmarna faller tillbaka i försäkringskassans, arbetsförmedlingens, socialtjänstens och/eller landstingets egna lagar och regelverk. I stället för att se och diskutera möjligheter fastnar de i olika hinderfaktorer som egentligen inte borde finnas. Genom att organisera insatser i samordningsförbundets regi och avsätta/ekonomiskt stödja personella resurser för dessa insatser skulle nya samarbeten kunna prövas (SKL 2007). Den omfattande administrationen och revisorernas nedslag har medfört att det har varit svårt för alla involverade att fokusera på de

olika insatsernas innehåll och resultat. Det är oklart vem som har haft ansvar för vad.

Avslutningsvis kan konstatera att samordnarna har en väldigt ensam roll i sina respektive förbund. De har inga egentliga direktiv eller kontinuerlig dialog med styrelsen, men de förväntas ha kunskaper om lagstiftningen, planera verksamheten, komma med idéer, samordna, verkställa, vara chef, sekreterare, kanslist mm. Nätverket har upplevts som viktigt för att de skulle kunna genomföra sitt uppdrag och samtidigt hålla sig friska och kreativa.

MÅLGRUPP OCH VERKSAMHET

Den första målgrupp som blev aktuell i Samordningsförbundet Östersund var kvinnor i Torvalla med psykisk ohälsa. Tänkbara deltagare till Kraftpaketet, som blev benämningen på projektet, inbjöds av referensgruppens handläggare till ett upptaktsmöte i februari 2007⁷. Till denna träff kom sju kvinnor som samtliga anmälde sig till det fortsatta projektet. Ytterligare två kvinnor anmälde sig dagen därpå. En projektledare från Fir-e knöts till projektet som pågick mellan den 19 februari och den 18 juni 2007.

”Kraftpaketet”, som senare vidareutvecklades till Fir-e modellen, har arbetats fram av människor som deltagit i Fir-e projektet och som befunnits sig i liknande situation som målgruppens kvinnor. Ursprungsmodellen bestod av fem delar som var för sig och tillsammans skulle ge individer en bättre självkänsla och helhetssyn på sin problematik. De fem delarna i det ursprungliga Kraftpaketet beskrevs som nedan(Fir-e 2007).

- *Livsstilsförändring*, här skall deltagaren få insikter om hur de uppfattar sig själv och få hjälp att bryta negativa tankemönster.
- *Insikter och kunskap om sjukdomen eller tillståndet*, här får deltagarna möjligheter att finna vad som ger eller stjälar energi för dem i deras livssituation
- *Kroppskänedom, rörelse och anspänning*, som skall stimulera till en självkänedom och uppbyggande av immunförsvaret
- *Kemifabriken kroppen*, skall ge deltagarna kunskaper om kostens betydelse och eventuella medicineringars påverkan på kroppen
- *Helbetshälsokontroll*, som innefattar en kartläggning av individens behov för kropp och själ. Här får deltagarna möjlighet att välja mellan traditionell hälsokontroll eller alternativa metoder.

I det Kraftpaket som genomfördes i Torvalla tillkom två punkter ...

- *Coaching och förberedelse inför arbetsmarknaden*, här skulle deltagarna få tillgång till flerpartssamtal som skulle underlätta för framtida planering av insatser och/eller arbetsprövning

⁷ Bilaga 1

- *Självhjälpgrupper*, här skulle deltagarna mot slutet av projektet hålla i veckans andra träff på egen hand

Samtidigt sammanfördes punkt fyra och fem i det framarbetade Kraftpaketet till en punkt, som gick under benämningen *hälsa*.

Kraftpaketet i Torvalla genomfördes under en period av 16 veckor våren 2007. Under denna period träffades gruppen vid två tillfällen per vecka omfattande tre timmar vid tillfälle ett och två timmar vid tillfälle två. Vid veckans första träff genomfördes olika föreläsningar kopplade till de ovanstående delområdena. Vid veckans andra träff skulle gruppen ha möjligheter att reflektera över de föreläsningar eller aktiviteter som presenterats/genomförts. Under första delen av projektet medverkade projektledaren vid båda veckotillfällena. Därefter skulle gruppen på egen hand hålla i veckans andra träff som en form av självhjälpgrupp.

Den helhetssyn och det holistiska tänkande som målgruppen fick kunskaper om ville man även överföra till handläggarna i de fyra organisationerna som finns involverade i Samordningsförbundet. Forum för detta blev referensgruppens träffar och man sökte vidare informationen till kollegor via de flerpartssamtal som kom till stånd.

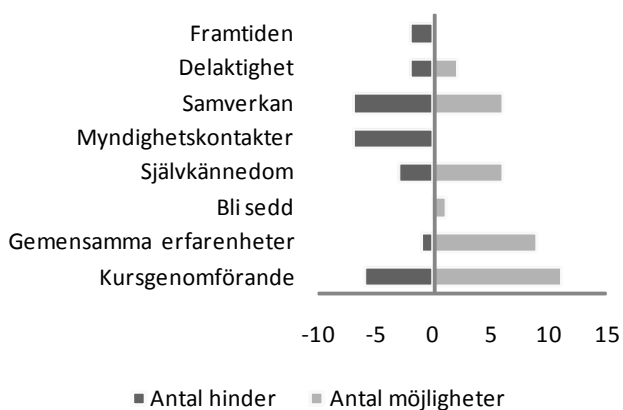
De föreläsare/resurspersoner som anlitas i Kraftpaketet har företrädesvis kommit från de organisationer som ingår i Samordningsförbundet Östersund. Kompletteringar utifrån har gjorts i samband med ”Kemifabriken kroppen” och alternativa hälsometoder. Kostnader för dessa resurspersoner har bekostats av Fir-e.⁸

VILL BLI SEDD OCH TAGEN PÅ ALLVAR

Kvinnorna som deltog i Kraftpaketet fördelade sig i åldrarna 36-60 år. Av de nio kvinnor som deltog i Kraftpaketet var det åtta som genomförde fokusanalysen. Utav dessa var en enbart sjukskriven, en enbart arbetslös och sex både och. En av kvinnorna arbetade halvtid och var sjukskriven på den andra halvan. Tiden som kvinnorna hade varit arbetslösa varierade mellan 3-15 år och tidsspannet för de sjukskrivna var 1-10 år. När det gäller de sjukskrivna har omfattningen av sjukskrivning varierat under tidsperioden. Majoriteten av kvinnorna har arbetat inom traditionellt kvinnodominerade områden som handel, vård- och omsorg och hotell, men det fanns även de som varit egen företagare eller studerat.

⁸ Rapport från projektledaren 28 mars 2007

FIGUR 3 ANTAL UPPLEVDA HINDER/MÖJLIGHETER INOM RESPEKTIVE TEMA HOS BRUKARNA

En huvudfaktor som kvinnorna lyfte fram som mycket viktig i fokusanalysen var kontakterna med de olika organisationerna och myndigheterna som var involverade i deras liv. Här fanns en genomgående kritik från deltagarnas sida om att de inte känner sig sedda eller tagna på allvar i sina kontakter med Försäkringskassa, Arbetsförmedling, kommun och/eller landsting. Flertalet av deltagarna beskriver olika traumatiska möten eller samtal med handläggare och/eller vårdpersonal. Exempel som nämndes av flera var

- för landstingets del, att de under kort tid hade haft många olika läkare vilket medförde att ”man tvingades dra sin historia gång på gång”. Till detta kom kritik om att de inte upplevde att de fick relevant åtgärd utan endast erbjöds läkemedel.
- för Arbetsförmedlingens del, de erbjuder olika ”paketlösningar”, men kan sällan möta upp i vad individen själv har för önsknningar
- för Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans del, ”är man rädd för att visa att man vill eller är intresserad av något, för då uppfattas man som ”frisk” och fullt arbetsför och skall kunna fungera fullt ut på en gång”.

För kommunens del framkom kritik som att inte uppleva sig förstådd i den situation som man befinner sig. Personen i fråga upplever svårigheter från handläggares sida att se helheten utifrån familjen situation.

Det framkommer även kritik mot tidigare arbetsgivare och fackförening där personerna i fråga inte anser att de har fått det stöd och den hjälp som de förväntat.

I samband med ett av mina möten med gruppen framkommer det att två av kvinnorna befinner sig i den situation som de gör beroende på att de har gått igenom

starka trauman i samband med nära anhörigs bortgång. I ett av fallen påvisas att personen har haft mycket gott stöd under slutfasen av anhörigs liv, men att kontakten med sjukvården helt bröts i samband med att den anhörige avlidit. Inte i något av fallen har det funnits någon professionell som frågat efter hur den kvarvarande parten mått eller erbjudit någon form av kris- och/eller sorgebearbetning.

När det gäller själva Kraftpaketet som projekt, visade deltagarna på stora förväntningar i att de skulle få hjälp med att hitta sig själva och få en känsla för vad de orkar med. De uttrycker att det är viktigt att finna en balans i livet. Här menar flertalet att de har stora möjligheter att påverka situationen själv, med hjälp och stöd av varandra i gruppen. Det ger energi att gå till träffarna. De uttrycker att programmet och föreläsarna i sin helhet har varit bra, men de har inte haft möjlighet att påverka innehållet. Intensiteten i träffarna är hög och tiden för knapp enligt flera. ”Vägen till arbete” har varit dominerande som tema och tagit sex av de 16 veckorna i anspråk.

Deltagarna uttrycker förväntan inför att komma tillbaka till arbetslivet samtidigt som det finns en oro för hur de skall klara av det. Några uttrycker oro över att de är för gamla för att någon skall vilja ha dem. Det framkommer vid ett av mina besök att de tilltänkta flerpartssamtalen inte har kommit till stånd i den utsträckning som det var tänkt.

PASSIV MOTTAGARE ISTÄLLET FÖR AKTIV DELTAGARE

Uppdraget när det gäller målgruppen i Torvalla har framträtt som mycket motsägelsefullt. Samtidigt som Kraftpaketet skulle vända sig till kvinnor med psykisk ohälsa som hade ”fallit mellan stolarna” så skulle de kvinnor som togs ut till projektet stå nära steget ut i arbetslivet. Detta har medfört att det har funnits olika och ibland orealistiska förväntningar på resultat från lokala chefsgruppen och styrelsens sida.

För att finna deltagare till projektet sammankallade samordnaren till en referensgrupp bestående av handläggare/professionella från samordningsförbundets fyra huvudaktörer för att aktivera dem i uppgiften att söka kvinnor som kunde tänkas tillhöra målgruppen. Trots att denna målgrupp anses öka i antal hade referensgruppen svårt att hitta kvinnor som kunde passa in. En orsak kan ha varit att de kvinnor med psykisk ohälsa som stod nära arbetslivet redan fanns aktiverade i ordinarie verksamheters åtgärdsprogram. Här kan även kritiken om att inte känna sig sedda eller tagna på allvar, som Kraftpaketets kvinnor har uttryckt, vara en bidragande orsak till att de inte heller i detta sammanhang blivit sedda.

Det ursprungliga Kraftpaketet har arbetats fram av människor med liknade problematik och denna erfarenhet av gemensamt forande och små individuella steg i

processen måste varje grupp som arbetar efter Kraftpaketets intentioner ta sig igenom. Det går inte att gå igenom processen på andras erfarenheter utan varje person måste aktivt involveras och låta sig involveras. Deltagarna i vårens Kraftpaket har inte på något sätt kunnat påverka innehållet på "kursen". Detta har inneburit att de har blivit mer av mottagare än deltagare. "Experter" har talat och försökt lära dem olika alternativ till insikt och läkning, medan deltagarnas egen kunskap, erfarenhet och kraft inte har efterfrågats eller aktiverats. När jag på projektets femte vecka genomförde fokusanalyserna visade det sig att gruppen inte upplevde att de hade presenterat sig för varandra om sin egen situation och/eller problematik. Då erfarenhetsutbytet är en av de stora styrkorna i denna form av verksamhet var detta anmärkningsvärt. Utformningen av Kraftpaketet som det har sett ut i denna tappning har medverkat till att kvinnorna har blivit kvar i en passiviserande roll. Detta ser jag som en av orsakerna till att den tänkta självhjälpsgruppen inte lyckades finna sin form. Det var mycket dålig uppslutning till dessa dagar när projektledaren inte längre fanns med och det fanns inget fokus på de samtal som fördes.

För att genomföra ett projekt av Kraftpaketets karaktär krävs det insatser både på grupp- och individuell nivå. Med tanke på att projektledaren under våren har varit ensam och endast haft den tid som de två veckoträffarna har omfattat till sitt förfogande har detta varit en orimlig uppgift. I denna form av nära emotionellt arbete behöver det finnas mer än en projektledare, för dessa blir även en form av processledare och coach. Istället för att anlita olika experter för enstaka föreläsningar vinner metoden på att fånga upp de deltagande individernas intressen och kunskaper. Det gör att de blir aktivt deltagande och får egen bekräftelse som bidrar till att den egna självkänslan stärks (Andersson, Heed & Larsson 2007). För detta krävs mer än en person som kontinuerligt träffar gruppen. Detta för att kunna reflektera och möta de processer som startar i gruppen och för att kunna dela upp de individuella stödinsatserna emellan sig. Här kan jag se att med mer tid och två projektledare hade möjligheten att få till kreativa och stödjande flerpartssamtal haft stor chans att nå längre än det nu gjorde. I nuläget blev det outtalat vem som var ansvarig för att se till att dessa flerpartssamtal verkligen kom till stånd.

Vägen tillbaka till arbetslivet måste formas tillsammans med individen utifrån dennes förutsättningar. Med adekvat och individuellt stöd var flera av deltagarna "beredda" att pröva någon form av arbetsprövning/träning eller på annat sätt komma ut i någon form av aktivitet. Här hade projektet kunnat vara mer aktivt i att göra olika former av studiebesök ute på arbetsplatser eller andra former av aktivitetsstöd. För den av kvinnorna som arbetade halvtid blev deltagandet i Kraftpaketet en stressfaktor, då hon upplevde att hon inte fick den tid för självläkning och återhämtning som hennes sjukskrivning skulle ge möjlighet till.

Denna analys och slutsatser återfördes till lokala chefsgruppen och styrelsen på juni månads möten. Detta medverkade till att ingen ny grupp startades upp under hösten utan istället fick den grupp som varit igång under våren erbjudande om en

fortsättning under hösten 2007. Här skulle då fokus ligga på att fånga upp de individuella behoven, få till kontinuerliga flerpartsamtal och fortsätta arbetet med att stärka individernas självkänsla⁹. Detta låg även helt i linje med referensgruppens uttryckta önskemål för kvinnorna som hade genomfört Kraftpaketet under våren 2007.

Under sensvåren 2007 hade referensgruppen en träff med lokala chefsgruppen, där de la fram ett förslag om att distriktsläkaren vid Torvalla hälsocentral, som suttit med i referensgruppen sedan starten och även varit aktivt involverad med kvinnorna som deltog i vårens Kraftpaket, skulle frigöras, på halvtid, från sitt ordinarie arbete som distriktsläkare vid hälsocentralens mottagning under perioden 1/8 till 31/12 2007, med eventuell fortsättning under 2008. På så sätt skulle denna distriktsläkare kunna ställas till projektets förfogande i vidare satsningar riktade till målgruppen. Lokala chefsgruppen ställde sig positiv till förslaget vilket resulterade i att de kvinnor som deltagit i Kraftpaketet under våren 2007 erbjöds en fortsättning under hösten i form av en så kallad empowermentgrupp. Finansiering kom att delas upp mellan Jämtlands läns landsting som hade fått medel för riktade verksamheter (Landstingsmiljonen) och Samordningsförbundet Östersund.

Vid försommarens avslutningsträff med kvinnorna i Kraftpaketet inbjöds de till en återsamling i september månad, då de även skulle få besked om hur hösten skulle kunna se ut.

FÖRLÄNGT OCH REVIDERAT PROJEKT

Höstens Empowermentgrupp skulle fokusera på fem temaområden. Dessa var mental träning, avspänning, lättare fysisk träning, kost- och levnadsvanor och slutligen skulle gruppen få möjlighet till studiebesök och kreativa aktiviteter av olika slag.¹⁰ Som underlag för kommande temaområden beslutade man att använda sig av boken *Avslappning och mental träning*.¹¹ Deltagarna skulle i större utsträckning än tidigare ges möjligheter till att kunna påverka innehållet. Mycket av planeringen utgick från den utvärdering som hade gjorts av vårens Kraftpaket. Här lades stor vikt vid att projektledaren inte skulle vara ensam och att deltagarna skulle involveras så att deras egna kunskaper och erfarenheter kunde tas tillvara.

Vid de planerade träffarna skulle projektledaren finnas med och distriktsläkaren som knutits till projektet skulle delta vid några tillfällen under hösten. Distriktsläka-

⁹ Bilaga 2

¹⁰ Bilaga 2

¹¹ Johansson 2006

ren hade även ansvar att vara sammankallande till flerpartssamtal, för fortsatt planering av individens återgång till arbete eller annan adekvat insats. För att ett enhetligt förhållningssätt skulle erbjudas de deltagande kvinnorna beslutades det att distriktsläkaren som var involverad i projektet skulle vara ansvarig läkare för dem alla. I detta låg även möjligheten att erbjuda individuella uppföljningssamtal.

Målet för verksamheten var att minst 50 procent av deltagarna skulle vara i någon form av arbetslivsinriktad rehabilitering, studier och/eller förvärvsarbete efter avslutad projekttid.

ATT VÅGA TA STEG UT I LIVET

Vid återsamlingsträffen den 3 september visade det sig att vårens projekt hade gett större effekter för deltagarna än vad som hade kunnat utläsas tidigare. De som slöt upp till återträffen berättade om processer som fortsatt att verka i dem själva under sommaren. De kände sig styrkta och såg fram emot höstens verksamhet. Av vårens deltagare var det tre som inte kom till återträffen. Dessa fanns i arbete/sysselsättning i sådan omfattning att de inte kunde eller kände behov av att delta i höstens grupp.

Höstens Empowermentgrupp kom att bestå av sex kvinnor. De skulle träffas tre timmar, en gång i veckan under 16 veckor.¹² Träffarna genomfördes i Fir-e lokalerna i Östersund. Det fanns även möjligheter för gruppen och individerna att på eget initiativ använda sig av lokalen utanför gruppens fastlagda tider. Under hösten har alla kvinnorna deltagit på träffarna, dock på ett sporadiskt sätt, vilket har inneburit att det sällan varit full grupp. Projektledaren har hållit i träffarna och vid 3-4 tillfällen har distriktsläkaren varit med. Vid sidan om gruppträffarna har distriktsläkaren träffat alla kvinnorna vid flera tillfällen för individuella samtal. Alla kvinnor utom en har även haft flerpartssamtal som distriktsläkaren har sammankallat till och deltagit i.

Under hösten fokusanalysträff var det tre av de sex kvinnorna som deltog. Två individuella intervjuer genomfördes varav en med en av kvinnorna som inte var med vid fokusanalysen. Ytterligare intervjuer var planerade, men ställdes in då det kom till undertecknads kännedom att gruppen återigen skulle bli dubbelt utvärderade och där denne forskare¹³ planerade att genomföra individuella intervjuer med samma gruppdeltagare. Efter samtal med Fir-e utvärderaren beslutade vi gemensamt att han och hans medhjälpare skulle genomföra intervjuer med dem som undertecknad inte hade hunnit träffat. Detta för att inte upprepa misstaget från i våras då gruppen blev tredubbelt utsatt för utvärderare och utvärderingsmaterial.

¹² Bilaga 2

¹³ En delutvärdering av Fir-e projektet som enbart återförts muntligt till utvecklingspartnerskapet

Tyvärr har det i skrivande stund visat sig att dessa senare intervjuer aldrig genomfördes.

Den röda tråden för höstens Empowermentgrupp har varit den tidigare nämnda boken. Tanken var att alla skulle läsa ett och samma avsnitt mellan träffarna och på det sättet arbeta sig igenom de olika teman som boken tar upp. De påföljande träffarna skulle bygga på en genomgång av egna tankar, reflektioner och/eller erfarenheter knutna till de lästa avsnitten. Från fokusanalysen, med efterföljande återkoppling och de individuella intervjuer som genomfördes har det framkommit att minst hälften av deltagarna har upplevt det svårt att ta till sig bokens innehåll. Detta har i första hand berott på att kvinnorna har haft svårt att ta till sig det skrivna materialet. Vid återkopplingsträffen visade det sig att en av kvinnorna med största sannolikhet har dyslexiska problem. Detta är inte utrett men med den beskrivning som kvinnan gör av sina livslånga läs- och skrivproblem verkar det sannolikt. En av kvinnorna skiljer sig här märkbart från de andra. Hon har ett stort intresse för olika former av självläkningsprocesser och har god förmåga att ta till sig information i skrift. Hon läser mycket på sin fritid och tycker att boken har fått komma i andra hand. De övriga kvinnorna beskriver att boken har upplevts som jobbig, samtidigt som de har tyckt att den har varit intressant. De har inte orkat läsa boken utan har tagit fram den pliktskyldigast och ögnat igenom avsnittet strax innan träffen. Detta har i sin tur inneburit att de inte har hunnit reflektera kring egna erfarenheter av det skrivna temat och dialogen i gruppen har i stort sett uteblivit.

Övrig verksamhet har de upplevt som positiv och behövlig även om den har upplevts som splittrad. En av anledningarna till detta, som de nämner, är det sporadiska deltagandet.

Personer kommer och går och det gör att vi måste ta om saker för att alla skall hänga med

Det är fortfarande otydligt hur beslut fattas, som en av kvinnorna uttrycker det (*att hon*) *inte vet vem eller hur beslutet om yoga kom till*. En annan av deltagarna uttrycker att det är projektledaren som kommer med förslag som deltagarna sedan tar ställning till. När det gäller studiebesök uttrycker gruppen fortfarande en önskan om mer besök ute på *vanliga arbetsplatser*.

Styrkan och vikten med den här formen av verksamhet är enligt kvinnorna att de får ett forum där de känner tillhörighet, får en fast punkt och ett sammanhang. Under hösten har gruppen fungerat som ett stöd och bollplank mellan de olika individerna. Alla uttrycker värdet av att upptäcka att de inte är ensam om den problematiken som de har.

De individuella samtalen som distriktsläkaren har genomfört och flerpartssamtalen har varit till stort stöd för kvinnorna under höstens verksamhet.

Det bästa var att vi fick Ingrid som läkare, hon lyssnar och har gått igenom hela kroppen.

Flerpartssamtalen har i flera fall resulterat i goda och fördjupade kontakter mellan deltagarna och deras handläggare. Deltagarna har fått ett större förtroende för framför allt Arbetsförmedlingens möjligheter att bistå dem på olika sätt i den fortsatta processen fram till fullt eller partiellt deltagande på den öppna arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen hjälper till och ringer upp arbetsplatser...jag har fått mycket hjälp ... törs säga nej nu om jag känner att det de föreslår inte passar mig.

I fokusanalysen och de individuella intervjuerna kommer det fortfarande upp kritik om dåligt bemötande från personal och då framför allt hos personal som svarar vid telefonpåringning hos Försäkringskassan. Kvinnorna upplever att de blir snäsigt och respektlöst bemötta och att deras förfrågningar sällan får något svar. Mot handläggare i allmänhet finns det fortfarande en kritik mot att de frågar efter vad individen skulle vilja om den fick önska helt utifrån sina egna förutsättningar och när de gör det blir svaret att detta finns det inga åtgärder för. Det är enligt kvinnorna att ge falska förhoppningar och påverkar tilliten till systemet negativt. I ett annat fall har en av deltagarna kommit med ett eget förslag till en eventuell arbetspraktik. Handläggarna tog på sig ansvaret att ta kontakt med nämnda arbetsgivare och menade att det från Försäkringskassan och/eller Arbetsförmedlingens sida inte fanns några hinder. Vid återkommande träff hade handläggarna inte tagit den kontakt de lovat och som det verkar i dags datum har det hela runnit ut i sanden.

Alla är däremot eniga om att de båda projektsatsningarna Kraftpaketet och Empowermentgruppen har varit den bidragande orsaken till att kontakterna med framför allt Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har kommit till stånd och utvecklat sig i kontinuerliga och tätare kontakter som har lett till övervägande positiva effekter för deltagarna.

ANALYS OCH SLUTSATSER AV HÖSTENS EMPOWERMENTGRUPP

En bidragande orsak till att höstens Empowermentgrupp kom till stånd var de resultat och den utvärdering som lämnats under försommaren av tidigare genomfört "Kraftpaket". Mycket hade väckts upp hos deltagarna under våren och Samordningsförbundet ville inte lämna kvinnorna där du nu befann sig, med risk för att ordinarie organisationer inte skulle kunna fånga upp dem och därmed kanske bidra till en återgång och djupare problematik än tidigare. Med tanke på den process som hade påbörjats skulle ytterligare stöd kunna leda till mer djuplodande och

positiva resultat, både för individens självutveckling och för ett ytterligare närmande till arbetsmarknaden.

En av slutsatserna som jag som utvärderare gör av de 2x16 veckor som Kraftpaketet med efterföljande Empowermentgrupp har omfattat, är att denna grupp av kvinnor, som här har varit målgrupp för verksamhet, har stora behov av liknande former av verksamhet. Jag är även övertygad om att Kraftpaketet och Empowermentgruppens verksamheten går att sammanföra och genomföra med liknande resultat under en termin istället för två. Premisserna behöver då vara att resurser i form av projektledare och kompletterande kompetenser tillförs projektet i en omfattning som överensstämmer med uppdraget.

Verksamheten i projektet måste på ett tydligare sätt knyta an till de deltagande kvinnornas egna erfarenheter och upplevelser. Detta innebär att varje ny grupp måste ges samma möjligheter till igenkännande i erfarenhetsutbytet. Varje individ som är i den situation som målgruppen, måste genom egen ökad självförståelse och med gruppens stöd våga ta nya steg i livet. Det går inte att gå genvägen genom andras upplevelser utan ny kunskap måste integreras i den egna individen.

Det är sedan tidigare en känd faktor att människor med utmattningssymptom drabbas av glömska, koncentrationssvårigheter och därmed kan ha svårt att läsa och förstå sammanhängande texter. Samtidigt är det påvisat att utökad kunskap är en nödvändighet för att kunna komma tillbaka till ett aktivt liv (Andersson, Heed & Larsson 2007, Larsson 2007). Detta innebär att om man skall använda sig av litteratur i projekt liknande Kraftpaketet och Empowermentgruppen är det projektledarnas uppgift och ansvar att återge det som skrivs i de olika avsnitten under de teman som gruppen arbetar med. I detta arbete behöver fler metoder än dialogen involveras för att deltagarnas egna erfarenheter och kunskaper skall komma fram och kunna bearbetas.¹⁴ Här kan jämförelser göras med projektet Kom Vidare i Strömsund.¹⁵ Här har Samordningsförbundet i Strömsund haft två beteendevetare anställda på 1,5 tjänst för att arbeta med liknande målgrupper. Deras arbete med deltagarna har hela tiden fokuserats på att lyfta fram de deltagande kvinnornas egna upplevelser och erfarenheter. Dessa har arbetats fram och redovisats på flera olika sätt. Utöver dialogen har de bland annat använt sig av målning, grupparbeten där deltagarna gemensamt skrivit ner upplevelser och erfarenheter i form av mind map. Dessa har sedan legat till grund för fortsatt dialog både individuellt och i gruppen.

Jag vill i dessa slutkommentarer även understryka behovet och nödvändigheten av att projekt eller verksamheter som arbetar med denna målgrupp har både individ- och gruppinsatser. Många av deltagarna har stora och i många fall flera traumatiska

¹⁴ Gardner 1983/1994, Wendel & Annarsand 1999

¹⁵ Westring Nordh, Bergström & Nordh Börresson 2008

upplevelser i bagaget. Dessa måste få möjlighet att bearbetas. Utöver det individstöd som projektledarna måste ha möjligheter till kan det i enstaka fall även behöva kompletteras med mer kvalificerade terapeutiska insatser.

Som mål för höstens verksamhet hade man satt att minst 50 procent av deltagarna skulle vara i någon form av arbetsrehabiliterande verksamhet, arbete eller studier. För de sex kvinnor som deltagit har utfallet blivit klart positivt, även om det för en av kvinnorna har resulterat i beslut om hel sjukersättning. För två av kvinnorna har det funnits parallella insatser under hösten. Detta tillsammans med kontinuerliga flerpartssamtal och individuella samtal har resulterat i att övriga fem kvinnor är i, eller har en aktiv planering för någon form av arbetsträning på gång tillsammans med arbetsförmedlingen.

DISA GRUPPER

En ytterligare insats som det beslutades om under våren 2007 riktades till unga kvinnor mellan 18-24 år med psykisk ohälsa, boende i Östersunds kommun. För denna målgrupp beslutade Samordningsförbundet att en sedan tidigare etablerad och utvärderad metod, DISA, som är en förebyggande metod mot depression och nedstämdhet riktad till tonåringar, skulle användas. Metoden går ut på att ge tonåringarna verktyg för att hantera stress och olika former av påfrestningar. För detta finns ett strukturerat upplägg med tio träffar, där varje träff har ett fastlagt innehåll¹⁶. De olika momenten i upplägget kan i sig användas som mätbara mål för insatsen.

Samordningsförbundets målsättning med insatsen var att ge den fastställda målgruppens kvinnor stöd i utvecklandet av den egna självkänslan och på detta sätt bidra till att de unga kvinnorna skulle finna vägar ut i antingen adekvata studier eller arbetsliv. För att säkerställa att DISA-metoden genomfördes professionellt och utifrån metodens intentioner beslutade styrelsen att finansiera de två tilltänkta projektledarnas DISA-utbildning.

Till denna del av utvärderingen har dokument om metoden studerats och projektledare intervjuats. Uppgifter om deltagarnas uppfattningar om projektet har inhämtats från deras egenutvärderingar/kartläggningar, som gjorts i samband med projektets genomförande, och genom en fokusanalysträff med målgruppen i anslutning till gruppens uppföljningsträff åtta veckor efter avslutat program.

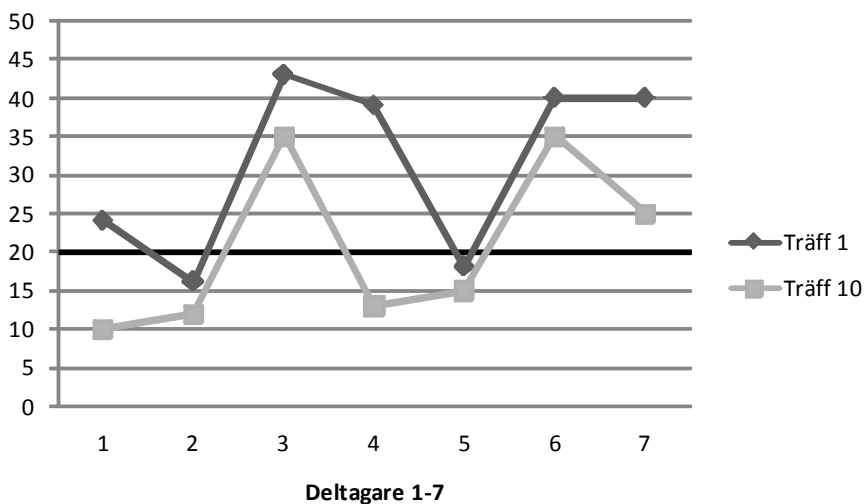
¹⁶ Bilaga 3

Den första DISA-gruppen genomfördes under hösten 2007 med två kuratorer från ungdomsmottagningen som projektledare. Kuratorerna startade upp gruppen parallellt med att de gick utbildningen till DISA handledare. DISA-programmets mötestillfällen bygger på att i grupp lära sig att vända negativa tankemönster till mer positiva. För detta används ett strukturerat program som guidar ungdomarna steg för steg i att finna sina egna individuella mönster. I samband med att de senare får dela med sig till varandra av sitt eget tänk upptäcker de att de inte är ensamma om att tänka på ett visst sätt. I denna igenkänningseffekt finns en frigörande och självläkande process. När ungdomarna har identifierat negativa tankar hos sig själva får de i nästa steg omformulera dessa i mer positivt perspektiv. Även här tar de hjälp av varandra och framför allt så finns hela tiden projektledarna med och stöttar dem om de inte förstår eller kör fast. För att kunna hantera sin eventuella nedstämdhet och stress är det viktigt att kunna urskilja vad det är för faktorer/händelser som utlöser reaktionerna. Genom att synliggöra dem kan de börja bearbeta dem. Det gäller att kunna förändra tankar som är överdimensionerade i relation till händelsen, men det handlar även om att lära sig hantera stressiga situationer i sig.

Kommunikation är nästa steg i programmet. Här tränar gruppen på att finna ut vad som kan vara bra kommunikationsmönster där fokus ligger på att visa en vänlig och öppen inställning, praktisera aktivt lyssnande och att förmedla sina känslor så att andra lyssnar. Från träff tre avslutas träffarna med att en av deltagarna får fem minuters utrymme för att berätta för de andra om någonting som de är bra på, tycker om eller som de är intresserade av. Denna ”Din stund för andra” hjälper deltagarna att finna saker i deras liv som de är glada, stolta och/eller positivt inställda till.

Uppföljning har genomförts vid två tillfällen i programmet. I ena fallet kring individens känslor för gruppen och i andra fallet ett sinnestämningsformulär. Sinnestämningsformuläret visar ungdomarnas egen värdering av sin grad av nedstämdhet. Gränsvärdet för när någon kan anses som mycket nedstämd eller redan vara i en depression går vid talet 20. Båda uppföljningarna genomförs vid två tillfällen under programmets tio veckor. Sinnestämningsformuläret vid träff ett och tio och känslorna för gruppen vid träff tre och nio.

FIGUR 4 GRAD AV NEDSTÄMDHET FÖR RESPEKTIVE AV DE SJU DELTAGARNA VID TRÄFF 1 OCH TRÄFF 10

I uppföljningarna kring individens sinnestämning har det visat sig att fem av de sju unga tjejerna låg över eller högt över gränsvärdet 20 vid första träffen. Detta innebär att de redan var ordentligt nedstämda eller redan befann sig i en depression. De två som låg under gränsvärdet låg på 16 respektive 18 poäng, alltså väldigt nära det övre gränsvärdet. Vid andra avstämningen hade allas värden förbättrats. Endast tre låg kvar över gränsvärdet. Det måste dock understyrkas att värden över tio fortfarande kan anses som höga.

Det är i detta sammanhang viktigt att understryka att DISA programmet inte är någon behandlingsmetod, utan skall användas i ett förebyggande arbete för att på ett tidigt stadium ge ungdomar verktyg för att kunna hantera stressade situationer och kunna bryta eller undvika negativa tankemönster

FOKUSANALYSEN

Utav de sju unga kvinnor som deltagit i DISA - programmet deltog fem i fokus-analysträffen. De övriga två var sjuka och hade inte heller kunnat delta på DISA - programmets ordinarie uppföljningsträff stärker redan tidigare data.

Alla som deltog var rörande eniga om att programmet hade varit till stor hjälp för att skapa en bättre självkänsla.

De påpekade att antalet träffar (10) var för få och att tiden för varje träff (1 tim) även var för kort. Deras förslag är att kursen/programmet skulle utökas till 16 veckor och att tiden vid träffarna skulle omfatta 1½-2 timmar. Efter de första tio veckorna skulle det vara ett uppehåll på tre veckor. Detta för att deltagarna skulle hinna smälta, reflektera och införliva de metoder som de tillägnat sig. Därefter ytterligare fem veckor för att få tillfälle att repetera och fördjupa delar av programmet utifrån deltagarnas behov. Den kvarvarande träffen skulle användas som uppföljningsträff efter ett avbrott på ytterligare sex veckor.

SAMMANFATTNING OCH AVSLUTANDE DISKUSSION

Flera styrelser valde målgrupper som de trodde stod nära arbetsmarknaden, men som hade ”hamnat mellan stolarna” av någon anledning. Detta för att öka möjligheten att visa bra resultat när det gällde antal personer som kommit vidare ut i arbetslivet. Utifrån detta perspektiv fanns det en skepticism mot att utvärdera den egna processen och en önskan om att hellre fokusera utvärderingen på rena effektstudier med målgrupperna i fokus. Under utvärderingens gång har det dock framkommit att det interaktiva och processuella arbetssätt som genomförts har varit till gagn för Samordningsförbundet Östersunds eget utvecklingsarbete.

Det inre strukturella utvecklingsarbetet med att forma och bli ett fungerande Samordningsförbund har varit krokig. I vissa fall har parternas respektive huvudmän ”förhalat processer” genom att hålla inne beviljade medel, ifrågasätta samordningsförbundets arbete och/eller inte kunna lämna besked om kommande ekonomisk fördelning till förbunden. När det gäller Samordningsförbundet Östersund har även revisorernas anmärkningar bidragit till en oro för att våga pröva nya alternativa vägar för tidiga rehabiliteringsinsatser.

Viktiga erfarenheter från projektet Kraftpaketet kan sammanfattas med att det behöver finnas mer än en projektledare och att arbetstiden för dessa behöver vara relevant för uppgifterna som skall genomföras. I detta fall skulle 1,5 tjänst ha varit rimligt, inte som här var fallet 25 procent av en heltid. Konsekvenser för projektet har blivit att programmet blivit väldigt styrt, ingen tid för individuella samtal eller coaching har funnits och flerpartssamtal har inte förekommit i den omfattning som var tänkt. Den allvarligaste effekten var att målgruppen inte kunde påverka innehållet i programmet och därmed blev passiva mottagare istället för aktiva deltagare. Den empowermenteffekt som förväntades av programmet blev fördröjd.

DISA gruppen som funnits som Samordningsförbundets andra insats har genomgående goda resultat. Här har det funnits de personella resurser som krävs. Där emot har dessa unga kvinnor påvisat behov av ett reviderat program, då de är äldre än tänkt målgrupp för programmet. De har även uttryckt önskemål om längre programtid både i antal veckor som tid vid gruppträffar.

Det är viktigt att fånga upp de kunskaper och erfarenheter som växer fram ur de olika projekt som genomförs och implementera dem in i parternas ordinarie verksamheter. Det finns annars en risk att deltagarnas rehabiliterings- och förändringsprocess bromsas upp av samma myndigheter som ingår som parter i Samverkansförbunden när projekt avslutats.

Är den organisering som finns idag den bästa för det fortsatta arbetet i Samordningsförbundet Östersund? Vilka skall i så fall finnas representerade i de olika grupperingarna? Utifrån denna utvärdering skulle jag vilja lägga som förslag att styrelsens ledamöter skall representera både det politiska perspektivet som tjänstemannaperspektivet. Därför borde ordinarie ledamöter i styrelsen bestå av politiker och chefs-tjänstemän som i sin tjänst har rätt att fatta beslut om de insatser och/eller åtgärder som Samordningsförbundet har att ta ställning till. För att få så bra beslutsunderlag som möjligt till styrelsen kan referensgruppen knytas närmare genom kontinuerliga träffar med styrelsens ledamöter. Då storleken på styrelsen är hanterbar och uppdraget som samordnande organisation i sig innebär att alla medverkande parter behöver finnas med kan lokala chefsgruppen upphöra. Som det har fungerat fram till nu har det för dessa individer inneburit dubbla möten där samma frågor behandlats och resan från förslag till beslut har blivit onödigt lång.

Genom att aktivera hela Samordningsförbundet och ta med referensgruppen aktivt i samordningsförbundets utvecklingsarbete närmar man de ordinarie verksamheterna till de insatser som genomförs. Den kunskap och erfarenhet som där växer fram kan på detta sätt få en naturlig återkoppling och bidra till att samordningsarbete i ordinarie verksamheter utvecklas i en positiv och kreativ riktning.

Samordnarnas roll som koordinator och därmed den person som har en överblick på Samordningsförbundets olika funktioner tas inte till nytta i utvecklandet av Samordningsförbundet på det sätt som det skulle kunna. I stället blir samordnarens funktion att bli ”budbärare” mellan de olika grupperna som befinner sig på olika nivåer i samordningsarbetet.

REFERENSER

Aagaard Nielsen, K & Svensson, L (2006) *Action and Interactive research, beyond practice and theory*, Holland: Shaker publishing

Andersson, A., Heed, V & Larsson, A-C (2007) *Varför frågar ingen oss?* Stockholm: Santérus förlag

Johansson, E (2006) *Avslappning och mental träning – för ett rikare liv*, Mora: Utbildning & co

Gardner, H (1983/1994) *De sju intelligenserna*, Jönköping: Brain Books Förlag

Larsson, A-C (2007) *Empowermentprocesser-ett sätt att öka långtidssjukskrivnas kvinnors resurser? En studie om att återta balansen i arbetslivet och vardagslivet*, Akademisk avhandling, Linköping: Linköpings universitet, Institutionen för beteendevetenskap och lärande

Treutiger, Britt-Marie (2006) *Utvärdering av effekten av programmet DISA (Depression in Swedish Adolescents) med syfte att förebygga depressiva symtom hos tonårsflickor*, Stockholm: Karolinska institutet, Institutionen för Kvinnors och Barns hälsa, enheten för reproduktiv och perinatal omvårdnad.

Shalit, B (1973a) *Perceived Perceptual Organization and Coping with Military Demands*, Stockholm: Defense research establishment

Shalit, B (1973b) *The Psychology of Conflict and Combat*, Praeger

Svensson, L (2007) *Att gå från god vilja till vågad förändring – utvärdering av Bräcke ungdomsprojekt*, Östersund: FoU Jämt

Wendel, E & Annersand, M (1999) *Att lära gamla hundar flyga*, Jönköping: Brain Books förlag

Westring Nordh, M & Eiman, R (2004) *Nya arbetstidsmodeller i kommunernas äldreomsorg – för vem och varför?* Stockholm: Arbetslivsinstitutet, Hela Projektet

Westring Nordh, M (2007) *Det är inte "bara" att lägga schema! Implementeringsprocesser vid in- och genomförandet av flexibla arbetstidsmodeller i kommunernas sociala omsorgsverksamheter*, Akademisk avhandling, Luleå: Luleå tekniska universitet, Institutionen för arbetsvetenskap, Avdelningen för genus, människ och maskin

Wibeck, V (2000) *Fokusgrupper – om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*, Lund: Studentlitteratur

Tidskrift

För-e Fokus på individens Resurser/Empowerment 2007 s. 14

Övrigt material

Samordningsförbundet Östersunds Verksamhetsplaner för 2006 och 2007

Sveriges Kommuner och Landsting (2007) *Samverkan för bättre välfärd – en idéskrift om finansiell samordning*.

Inbjudan till Kraftpaketet!

Kraftpaketet är en rehabiliteringsinsats för kvinnor i Torvalla. Programmet vänder sig till dig som har behov av en nystart för att komma tillbaka till arbetslivet. Det pågår i 16 veckor med start den 19 februari.

Kraftpaketet innehåller bl a:

- Livsstilsförändring
- Kroppskännedom, rörelse och avspänning
- Hälsa
- Coaching och förberedelse inför arbetsmarknaden
- Självhjälpgrupp

Vi träffas på Torvalla hälsocentral två gånger i veckan, tre timmar per gång inkl fika.

Programmet anordnas av FINSAM, finansiella samordningsförbundet i Östersund i samarbete med Fir-e. FINSAM är en samverkan mellan Jämtlands Läns Landsting, Östersunds kommun, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. FINSAM jobbar med att hjälpa människor tillbaka till arbetslivet. Fir-e arbetar för att identifiera hinder och pröva nya metoder. Kraftpaketet är en metod som har utvecklats tillsammans med sjukskrivna och arbetslösa.

För att vara med i gruppen behöver du ge ditt samtycke till att myndigheter samarbetar kring dig.

Vill du veta mer?

Kom till en informationsträff den 9/2 kl 10.00-12.00 på Torvalla Hälsocentral. Du behöver inte anmäla dig till informationsträffen och du förbinder dig inte till något genom att komma!

För mer info kontakta din handläggare eller Gertrud Hedberg, tel: 063-12 09 60, e-post: gertrud.hedberg@zonline.se

Välkommen!

Höstens empowermentgrupp för de kvinnor som tidigare deltagit i Kraftpaketet

Insatserna pågår mellan 3/9 och 19/12.

Gruppen kommer att träffas en gång per vecka, tre timmar per gång.

Individuella kontakter efter behov.

Processledare är Gertrud Hedberg, FIRE-projektet.

Insatserna utgår från den utvärdering som görs löpande av Marianne Westring-Nord, FoU-Jämt. Utvärderingen delrapporterades vid FINSAMs styrelsemöte 2007-06-15.

Mål: Att minst 50 % av deltagarna i empowermentgruppen ska befinna sig i någon form av arbetslivsinriktad rehabilitering, studier och/eller förvärvsarbete efter avslutad projekttid.

Arbetet indelas i fem temaområden:

- Mental träning
- Avspänning
- Lättare fysisk träning
- Kost- och levnadsvanor
- Studiebesök och kreativa aktiviteter

Deltagarna är med och påverkar innehållet i aktiviteterna utifrån sina egna förutsättningar. Utvärderingen visade tydligt på detta behov.

I processledarens roll ingår att fånga upp deltagarnas egna resurser och använda dessa i aktiviteterna. Det kan t ex innebära att någon som har kunskap inom ett specifikt område får hålla i en sådan övning.

Under den inledande träffen (3/9) ges deltagarna möjlighet att påverka höstens upplägg och komma med egna idéer till aktiviteter.

I utvärderingen har även framkommit att det finns ett behov av individuellt stöd i kombination med gruppaktiviteterna. Ingrid Willén kommer att vara deltagarnas distriktsläkare. Deltagarna får också hjälp av henne med sin individuella handlingsplan. Ingrid kommer dessutom att hålla i och samordna arbetet med flerpartssamtalen.

Ingrid Willén kommer också att gå in i gruppen vid enstaka tillfällen och föreläsa eller leda någon övning.

Arbetet på individ- och gruppnivå kommer att ske i nära samverkan mellan Gertrud och Ingrid.

Under höstens senare del kommer fokus att läggas på deltagarnas möjlighet att komma tillbaka till arbetslivet genom t ex social träning och arbetsträning.

Kostnader exklusive Ingrid Willéns ersättning:

Kostnader för Fir-e projektet :

Lokal

Processledare

Material

Möjlighet att vara med i FIRE:s öppna seminarier och verksamhet.

Kostnader för FINSAM:

Boken ”Avslappning och mental träning”, nio ex, 2 500 kr

Fika under träffarna, 3 000 kr

Studiebesök, kreativa aktiviteter, 10 000 kr

DISA-TRÄFFAR

Träff 1: Lära känna varandra. Introduktion Upplägg av träffarna. Tystnadsplikt. Aktiviteter för att lära känna varandra.

Vi går igenom hur vi kan påverka våra känslor och vad vi kan använda oss av för verktyg. Hemuppgift samt sinnesstämningsformulär.

Träff 2: Att hantera stress och hur man ändrar sitt sätt att tänka. Återblick till träff 1. Vi går igenom hur tanke, känsla och handlingar hänger ihop? Identifiera negativa tankar.

Hemuppgift och start med ”Din stund för andra”.

Träff 3: Stressiga situationer och negativt tänkande. Återblick på träff 2. Vi går igenom vad som kan utlösa negativt tänkande. Dina känslor för gruppen. Hemuppgift och ”Din stund för andra”.

Träff 4: Det positiva tänkandets kraft. Återblick förra träffen. Vi ökar det positiva tänkandet och de positiva aktiviteterna. Hemuppgift. ”Din stund för andra” samt en första utvärdering.

Träff 5: Ändra negativt tänkande till positivt tänkande. Återblick. Förändra tänkandet från negativt till positivt tänkande. Identifiera oförnuftiga tankar. Hemuppgift och ”Din stund för andra”.

Träff 6: Orimligt tänkande. Återblick träff 5. Upptänka orimliga tankar och negativt tänkande i form av tankefallor. Kontrakt. Hemuppgift och ”Din stund för andra”.

Träff 7: Undersöka ursprunget till negativa tankar och finna sätt att hantera stressiga händelser. Återblick förra träffen. Hur uppkommer negativa tankar? Fler sätt att hantera stressiga händelser. Hemuppgift och ”Din stund för andra”.

Träff 8: Stoppa negativa tankar, kommunikationsträning del 1. Återblick träff 7. Vi lär oss teknik för att stoppa negativa tankar. Kommunikationsträning, hemuppgift och ”Din stund för andra”.

Träff 9: Kommunikationsträning del 2. Återblick förra träffen. Kommunikationsträning del 2. Övning att se negativa tankar och ersätta dem med positiva. Dina känslor för gruppen. Hemuppgift och ”Din stund för andra”.

Träff 10: Att förebygga deppighet. Återblick träff 9. Att hålla igång det vi lärt oss. Fortsätta må bra. Tidiga varningssignaler. Sinnesstämningsformulär. Avslutning med diplomutdelning.

TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER I FOU-JÄMNTS RAPPORTSERIE

- 2002:1 FoU-enhet för socialt arbete och den kommunala hälso- och sjukvården i Jämtlands län. Projektplan
- 2002:2 Äldreomsorg, IFO, LSS & Rehab i Krokoms kommun
- 2002:3 Är jag en sån där anhörigvårdare jag?
- 2003:1 Utvärdering av projektet Vårdknuten
- 2004:1 Den kommunala distriktssköterskan
- 2004:2 Det är som en extrafamilj
- 2004:3 Samhällsstödet till barn och ungdomar med funktionshinder och deras föräldrar i Jämtlands län
- 2004:4 Brukarinflytande i hemvården
- 2005:1 Varför söker inte anhörigvårdare stöd?
- 2005:2 Med Dagmars ögon
- 2005:3 Internationella adoptioner i Jämtland – utveckling av föräldraförebere-delser
- 2006:1 Vardagsrehabiliteringens roll inom kommunens hemtjänst
- 2006:2 Utvärdering av handledning inom hemrehabilitering
- 2006:3 Kommunikationsutveckling – autism/funktionshinder
- 2006:4 Hemträningens effekt på funktionsförmågan på kroniska strokepatienter i ordinärt boende
- 2006:5 När och varför gör den kommunala distriktssköterskan tillfälliga hembesök
- 2007:1 Intensiv, flexibel behandling på hemmaplan -utvärdering av projektet Familjekraft i Krokoms kommun
- 2007:2 Utvärdering av Strömsunds familjevårdsteam
- 2007:3 Mortalitetsrapport för åren 2005 och 2006 Östersunds beroendecentrum
- 2007:4 Att gå från god vilja till vågad förändring - Utvärdering av Bräcke ungdomsprojekt
- 2008:1 Socialpsykiatriska teamet i Krokoms kommun – en utvärdering

Lagstiftningen om Finansiell samordning (SFS 2003:1210) innebär en möjlighet till frivillig permanent samverkan mellan försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommuner och landsting för att finna nya vägar för samverkan och samarbete över de ordinarie huvudmännens gränser. Syftet är att hjälpa individer som behöver samlade rehabiliteringsinsatser för att förkorta deras sjukskrivning och/eller annan frånvaro från arbetsmarknaden. Målsättningen är att individens behov av offentlig försörjning ska minska genom en tidig och gemensam planering mellan berörda aktörer och samordningen förväntas leda till mindre kostnader för berörda myndigheter/organisationer och samhället.

FoU Jämt har genomfört en processinriktad utvärdering av samordningsförbundet Östersund och de projekt som de är med och initierar. Utvärderingens omfattar dels Samordningsförbundets organisatoriska strukturer och framarbetandet av samverkansformer mellan parterna, dels brukarnas perspektiv på de insatser som de involveras i.

fou.jamtland.net

ISSN 1651-7253

Kommunernas forsknings- och utvecklingsenhet för socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård i Jämtlands län